

НАЦИОНАЛЕН
ОСИГУРИТЕЛЕН
ИНСТИТУТ

ИНФОРМАЦИОНЕН БЮЛЕТИН

ГОДИНА XV, Брой 3, 2016

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ:

Председател Весела Караиванова
Членове Антоанета Ганчева
Любомира Язаджиева
Даниела Асенова
Теодора Нончева
Марин Калчев
Снежана Малакова

Редактор Петър Иванов
Предпечат Весела Петрова

ISSN 1311 9656

Адрес на редакцията: 1303 София, бул. "Ал. Стамболийски" № 62-64

Тел: 0700 14 802

web: www.nssi.bg

СЪДЪРЖАНИЕ

Народното събрание гласува с пълно единодушие нов мандат за управителя и подуправителя на НОИ.....	3
Пенсии	
Емил Даков - Осъвременяване на пенсиите за трудова дейност и определяне на нови размери на пенсиите, несвързани с трудовата дейност, считано от 1 юли 2016 г.....	4
Осигуряването в числа	
Гинка Връбчева - Новоотпуснатите пенсии през 2015 г.....	6
Трудови злополуки	
Сокол Силянов, Сребрина Грозева - Анализ на трудовите злополуки в България през 2014.	13
На фокус	
Елка Гълъбова - Териториално поделение на НОИ в гр. Пазарджик – организация на дейността и постигнати резултати за първото полугодие на 2016 г.....	20
Чужд опит	
Мигрантите и бежанците: Поглед към предизвикателствата.....	25
Социалното осигуряване в Европа е изправено пред сериозни трансформации.....	29
Евроинтеграция	
РЕШЕНИЕ № Р1 от 12 юни 2009 г. за тълкуване на член 50, параграф 4, член 58 и член 87, параграф 5 от Регламент (ЕО) № 883/2004 на Европейския парламент и на Съвета относно отпускането на обезщетения за инвалидност и старост и обезщетения на преживели лица (текст от значение за ЕИП и за Споразумението между ЕО и Швейцария) (2010/C106/07.....	32

НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ ГЛАСУВА С ПЪЛНО ЕДИНОДУШИЕ НОВ МАНДАТ ЗА УПРАВИТЕЛЯ И ПОДУПРАВИТЕЛЯ НА НОИ

На 29 юли 2016 г. управителят на Националния осигурителен институт (НОИ) г-н Бисер Петков и подуправителят на институцията г-жа Весела Караиванова-Начева бяха преизбрани на своите постове за още един четиригодишен мандат. Кандидатурите им бяха подкрепени от всички парламентарно представени политически сили. От парламентарната трибуна стана ясно, че г-н Петков и г-жа Караиванова се ползват с пълното доверие и на всички национално представени работодателски и синдикални организации у нас.

Кандидатурите на г-н Бисер Петков и г-жа Весела Караиванова-Начева бяха единствените, представени в Комисията за труда, социалната и демографската политика към Парламента. Двата бяха изслушани в социалната комисия и получиха висока оценка за досегашната си работа като ръководители на НОИ. Кандидатите за нов мандат срещнаха широка подкрепа по отношение перспективите за развитие на институцията през следващите четири години, залегнали в техните управленски концепции.

Четири са основните цели, които ръководството на Националния осигурителен институт си поставя при управлението на институцията в следващите четири години. На първо място е повишаването на потребителската удовлетвореност чрез подобряване адекватността на осигурителните плащания. В концепцията е заложено това да става чрез развитие и надграждане на административните аспекти на тяхното предоставяне – предвидени са положителни промени относно достъпността до обезщетения, гъвкавостта на обслужването и информираността на потребителите на осигурителни услуги.

В концепцията е сложен акцент и върху дигиталното начало във взаимоотношенията с клиентите на НОИ чрез развитие и популяризиране на електронните административни услуги, като същевременно бъде запазено качеството на традиционните форми на обслужване за определени групи клиенти. Предвидено е и въвеждане на служебното начало в производството по отпускане

на пенсии след 1 януари 2019 г. Единният стандарт за обслужване на клиентите на института също е сред поставените цели.

С прилагането на процесно-ориентирания подход ще бъдат оптимизирани работните процеси в НОИ, а подготовката и успешното въвеждане на електронния обмен на данни между института и осигурителните институции в страните-членки на ЕС за прилагане на европейските регламенти в областта на социалното осигуряване ще спомогне за по-бързото и ефективно упражняване на права от страна на лицата с осигурителен стаж в рамките на съюза.

За повишаване на организационната ефикасност в структурата на осигурителния институт е предвидено прилагането на организационен модел, базиран на концепцията фронт/бек офис, както и създаването на учебен център за развитие на собствените кадри, който да осигурява възможности за подобряване на тяхната професионална квалификация и стимулиране на кариерното им развитие. В посока мотивиране на човешките ресурси ще се работи за осигуряване на ресурси за ежегодно увеличение на работните заплати и намиране на форми за по-тясно обвързване на трудовото възнаграждение с постигнатите резултати. Осигуряването на надеждна защита на качеството и интегритета на данните е друга важна задача пред управлението на осигурителната институция.

Фокус през новия мандат ще бъдат прозрачността и ефективния контрол при изразходването на публичните средства. Това включва както прилагането на проактивни и превантивни мерки с цел намаляване вероятността за настъпване на осигурените социални рискове, така и засилване на организационната ефективност, секторното взаимодействие и междуинституционалното сътрудничество за ограничаване на неправомерните осигурителни плащания. Контролът върху разходите на института ще бъде основан на подхода „разходи-ползи/резултати“.

ОСЪВРЕМЕНЯВАНЕ НА ПЕНСИИТЕ ЗА ТРУДОВА ДЕЙНОСТ И ОПРЕДЕЛЯНЕ НА НОВИ РАЗМЕРИ НА ПЕНСИИТЕ, НЕСВЪРЗАНИ С ТРУДОВАТА ДЕЙНОСТ, СЧИТАНО ОТ 1 ЮЛИ 2016 Г.

Емил Даков - главен експерт по осигуряването, дирекция „Пенсии“

Осъвременяване на пенсиите за трудова дейност

Съгласно чл. 100 от Кодекса за социално осигуряване (КСО) пенсиите, отпуснати до 31 декември 2015 г. включително, се осъвременяват от 1 юли 2016 г. с процент, равен на сбора от 50 на сто от нарастването на осигурителния доход и 50 на сто от индекса на потребителските цени през предходната календарна година. Надзорният съвет на НОИ с Решение 5.1 от Протокол №5/16.05.2016 г. реши пенсиите, отпуснати с начална дата до 31 декември 2015 г., да се осъвременят с 2,6 на сто. Осъвременяването се извършва върху действителния или запазен размер на пенсията към 31 декември 2015 г., без изплащаните към нея добавки. Когато осъвремененият размер е под новия минимален такъв, първият се приравнява на него, а ако е над максималния - се ограничава на този размер.

Когато се получава повече от една пенсия за трудова дейност, осъвременяването се извършва на всяка една от тях поотделно. Когато осъвремененият размер на получаваните една или повече пенсии е под минималния размер за съответния вид пенсия, всяка поотделно се приравнява на него и пенсиите се изплащат съгласно съвместимостта, регламентирана в чл. 101 от КСО.

Осъвременяването на наследствените пенсии се извършва, като се увеличи размерът на пенсията или пенсиите на наследодателя, след което пенсията/пенсиите на наследника/наследниците се определя в процентите по чл. 81, ал. 1 от КСО.

Осъвременяването на добавките от пенсията на починал съпруг (чл. 84 от КСО) се извършва, като по гореописания модел се осъвременява пенсията на починалия съпруг/а, след което се определя размерът на добавката.

Съгласно чл. 10 от Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване (ЗБДОО) от 1 юли до 31 декември 2016 г. минималните размери на личните пенсии за трудова дейност са определени, както следва:

1. Лична пенсия за осигурителен стаж и възраст (чл. 68 и чл. 68а от КСО);

- по чл. 68, ал. 1 от КСО - 161,38 лв. (определен с чл. 10, т. 2 от ЗБДОО за 2016 г.);

- по чл. 68, ал. 3 от КСО - 137,17 лв. (85% от 161,38 лв.);

- по чл. 68а от КСО - 161,38 лв.

2. Лична пенсия за инвалидност поради трудова злополука и професионална болест (чл. 79 от КСО, при намалена работоспособност):

- над 90% неработоспособност - 201,73 лв. (125% от 161,38 лв.);

- от 71 до 90% неработоспособност - 185,59 лв. (115% от 161,38 лв.);

- от 50 до 70,99% неработоспособност - 161,38 лв. (100% от 161,38 лв.).

3. Лична пенсия за инвалидност поради общо заболяване (чл. 74 от КСО, при намалена работоспособност):

- над 90% неработоспособност - 185,59 лв. (115% от 161,38 лв.);

- от 71 до 90% неработоспособност - 169,45 лв. (105% от 161,38 лв.);

- от 50 до 70,99% неработоспособност - 137,17 лв. (85% от 161,38 лв.).

4. Наследствена пенсия (чл. 81, ал. 2 от КСО) - 121,04 лв. (75% от 161,38 лв.).

От 1 юли 2016 г. максималният размер на пенсиите по § 6, ал. 1 от ПЗР на КСО е 910 лв. Той се определя като 35% от максималния осигурителен доход, определен със ЗБДОО за 2016 г., който е 2600 лв.

Нови размери на пенсиите, несвързани с трудова дейност

Пенсиите, несвързани с трудова дейност, се определят като процент от размера на социалната пенсия за старост. С член единствен на Постановление №136 от 08.06.2016 г. на Министерския съвет е определен нов размер на тази пенсия - 118,14 лв. месечно, считано от 1 юли 2016 г. В размера на социалната пенсия за

старост е включено и осъвременяването ѝ за 2016 г. съгласно чл. 100 от КСО. След осъвременяването им от 1 юли 2016 г. новите минимални размери на пенсиите, несвързани с трудова дейност, са следните:

1. Социална пенсия за инвалидност (чл. 90а от КСО):

- над 90% неработоспособност – 141,77 лв. (120% от 118,14 лв.);
- от 71 до 90% неработоспособност - 129,95 лв. (110% от 118,14 лв.).

2. Пенсия за военна инвалидност (чл. 85 от КСО):

- редници и сержанти:
 - над 90% неработоспособност - 177,21 лв. (150% от 118,14 лв.);
 - от 71 до 90% неработоспособност - 165,40 лв. (140% от 118,14 лв.);
 - от 50 до 70,99% неработоспособност - 135,86 лв. (115% от 118,14 лв.).
- офицери:
 - над 90% неработоспособност - 189,02 лв. (160% от 118,14 лв.);
 - от 71 до 90% неработоспособност - 177,21 лв. (150% от 118,14 лв.);
 - от 50 до 70,99% неработоспособност - 141,77 лв. (120% от 118,14 лв.).

3. Пенсия за гражданска инвалидност (чл. 87 от КСО):

- над 90% неработоспособност - 177,21 лв. (150% от 118,14 лв.);
- от 71 до 90% неработоспособност - 165,40 лв. (140% от 118,14 лв.);
- от 50 до 70,99% неработоспособност - 135,86 лв. (115% от 118,14 лв.).

4. Персонални пенсии (чл. 92 от КСО) - 106,33 лв. (90% от 118,14 лв.);

Добавката за чужда помощ е с размер 88,61 лв. или 75% от 118,14 лв. (чл. 103 от КСО), добавката по Указ №1611/85 г. е с размер 59,07 лв. (50% от 118,14 лв.), а добавката по чл. 5 от Закона за ветераните от войните и добавката по чл. 4 от Закона за уреждане на някои трудови и осигурителни права на българските граждани са с размер 118,14 лв. (100% от 118,14 лв.).

За новите размери на пенсиите няма да бъдат изпращани разпореждания за лицата. Същите ще бъдат изготвени в един екземпляр за прилагане в пенсионните досиета. Съгласно чл. 10, ал. 8 от Наредбата за пенсиите и осигурителния стаж (НПОС), разпореждането за осъвременяване на пенсията/пенсиите се връчва само при поискване от лицето.

Осигуряването в числа

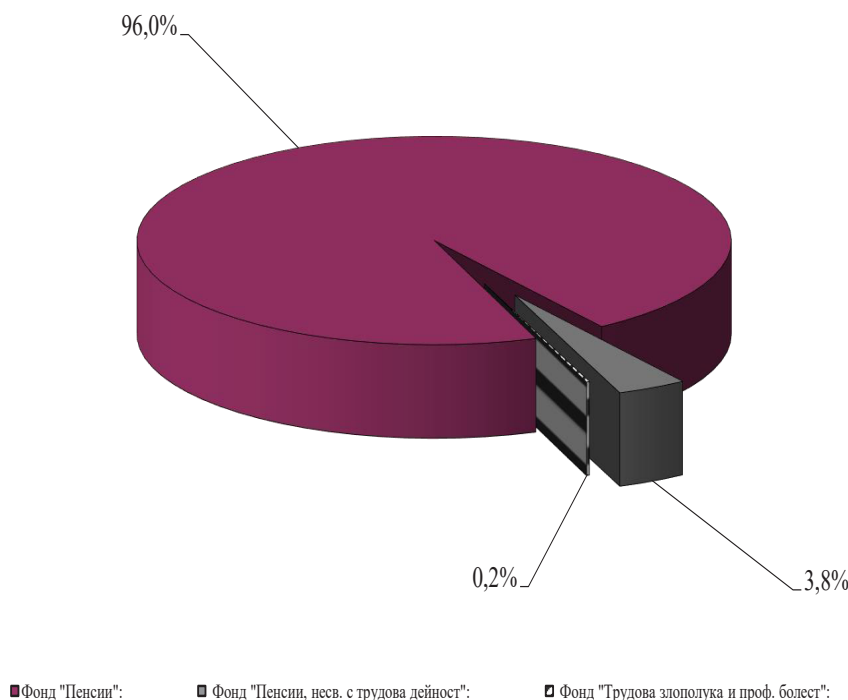
НОВООТПУСНАТИТЕ ПЕНСИИ ПРЕЗ 2015 Г.

Гинка Връбчева – актюер в дирекция “Анализ, прогнозиране и планиране”

Броят на новоотпуснатите пенсии зависи от изискванията за възраст и осигурителен стаж при пенсиониране. От 1 януари 2015 г. изискуемата възраст по чл. 68, ал. 1 от Кодекса за социално осигуряване (КСО) се задържа на нивото на предишните две години - 60 години и 8 месеца за жените и 63 години и 8 месеца за мъжете, а осигурителният стаж за пенсиониране по чл. 68, ал. 2 от КСО се увеличи спрямо 2014 г. с 4 месеца - до 35 години за жените и 38 години за мъжете.

През 2015 г. общият брой на пенсионираните се лица е 107 663, което е с 8 284 (8,3%) повече спрямо 2014 г. Лични пенсии са получили 95 666 пенсионери, с 5 178 (5,7%) повече спрямо предходната година, а наследствени пенсии са получили 11 997 лица, с 3 106 (34,9%) повече спрямо 2014 г.

Разпределението по фондове на държавното обществено осигуряване (ДОО) на пенсионираните с новоотпуснати първи пенсии е видно на **Фиг. 1**.

Фиг. 1. Разпределение по фондове на пенсионираните с новоотпуснати първи пенсии

Пенсионирали се лица с лични пенсии през 2015 г.

1. Брой на пенсионираните се лица с лични пенсии през 2015 г. в зависимост от вида на отпуснатата им пенсия.

Лични пенсии за осигурителен стаж и възраст са отпуснати на 59 179 лица или на 61,9% от всички пенсионирали се с лични пенсии. Спрямо 2014 г. има увеличение на този брой с 5 225 (9,7%). От всички пенсионери с отпуснати лични пенсии за осигурителен стаж и възраст 29 828 (50,4%) са със

смесен осигурителен стаж, което е с 612 или 2,1% повече от 2014 г., 29 231 (49,4%) лица работили при условията на 3-та категория труд (с 4 621 или 18,8% повече от 2014 г.) и 111 лица (0,2%) са работили при условията на 1-ва и 2-ра категория труд (с 12 души или 9,8% по-малко в сравнение с 2014 г.).

По-големият брой на личните пенсии за осигурителен стаж и възраст през 2015 г. се дължи на „замразяването“ на възрастта за пенсиониране и удължаването на срока на действие на § 4 от ПЗР на КСО.

Пенсионерите с пенсии, отпуснати при условията на чл. 69 от КСО, са 3 312 или 3,5% от всички новоотпуснати лични първи пенсии. Този брой е със 751 (29,3%) повече в сравнение с цифрите година по-рано. Както и през 2014 г., кадровите военнослужещи придобиват право на пенсия при освобождаване от служба, независимо от възрастта им и при 27 години общ осигурителен стаж, от които 2/3 (18 години) действително изслужени като военнослужещи по Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България и другите специални закони.

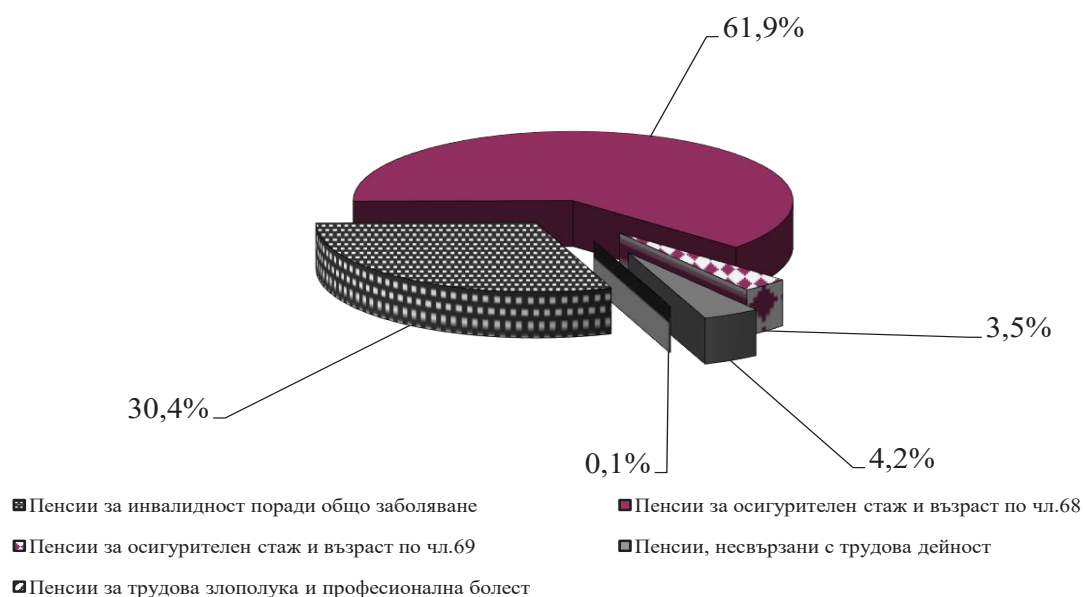
През 2015 г. 29 113 лица са получили лични пенсии за инвалидност поради общо заболяване, като техният относителен дял в съвкупността от всички новоотпуснати лични първи пенсии е 30,4%. През 2014 г. техният дял е бил 33,3%. Спрямо предходната година през тази има намаление на броя с 1034 или 3,4%.

През 2015 г. лични пенсии от фонд „Пенсии,

несвързани с трудова дейност” са отпуснати на 3 982 лица, което е с 255 (6,8%) повече в сравнение с предходната година. Новоотпуснатите социални пенсии за инвалидност са 3 302, като те са се увеличили с 123 (3,9%) спрямо 2014 г. и заемат най-голям дял от новоотпуснатите от този фонд лични пенсии - 82,9%. От фонд „Пенсии, несвързани с трудова дейност” са отпуснати още: 6 пенсии за во-енна инвалидност (година по-рано са били 5), 263 персонални пенсии (с 80 или 43,7% повече от ми-налата година) и 411 социални пенсии за старост, които са с 52 (14,5%) повече прямо резултатите за 2014 г.

От 1 януари 2015 г. не се отпускат социални пенсии за инвалидност като втори пенсии в размер от 25 на сто.

Пенсионерите с новоотпуснати лични първи пенсии за инвалидност поради трудова злополука и професионална болест през 2015 г. са 80, което е с 19 (19,2%) по-малко в сравнение с 2014 г.

Фиг. 2. Структура на новоотпуснатите лични първи пенсии по видове

2. Разпределение по възраст и по осигурителен стаж на пенсионерите с новоотпуснати лични пенсии през 2015 г.

а) разпределение по възраст

Средната възраст на пенсиониране през 2015 г. е 57,97 години. Спрямо предходната година тя се е увеличила с 0,37 години (4,4 месеца). Увеличение

на възрастта се отчита и при двата пола. При мъжете тя е нараснала от 57,90 години през 2014 г. до 57,99 години през 2015 г., а при жените - съответно от 57,20 години до 57,96 години.

Разпределението на пенсионерите по възраст с отпуснати за първи път лични пенсии през 2014 г. и 2015 г. е показано на **Таблица 1**.

Таблица 1. Разпределение по възраст на пенсионерите с отпуснати за първи път лични пенсии през 2014 г. и 2015 г.

ВЪЗРАСТОВИ ГРУПИ	2014 г.		2015 г.	
	ОБЩО	Процент от общия брой	ОБЩО	Процент от общия брой
ОБЩО (МЪЖЕ И ЖЕНИ)	90 488	100,0%	95 666	100,0%
до 44 г.	8 199	9,1%	7 815	8,2%
от 45 г. до 49 г.	5 274	5,8%	6 045	6,3%
от 50 г. до 54 г.	9 573	10,6%	9 176	9,6%
от 55 г. до 59 г.	15 824	17,5%	15 103	15,8%
от 60 г. до 64 г.	39 005	43,1%	42 185	44,1%
от 65 г. до 69 г.	11 977	13,2%	14 652	15,3%
от 70 г. до 74 г.	567	0,6%	616	0,6%
от 75 г. до 79 г.	46	0,1%	56	0,1%
над 80 г. и повече	23	0,03%	18	0,02%

Средната възраст на пенсионерите се през 2015 г. с лична пенсия за осигурителен стаж и възраст по чл. 68 от КСО е 62,3 години. Наблюдава се увеличение от 0,2 години (2,4 месеца) спрямо 2014 г. По категории труд средната възраст за 2015 г. е както следва: за I категория – 62,8; за II категория – 63,2; за III категория – 63,0. През 2014 г. тези възрасти са били съответно 62,4; 61,5 и 62,9. Средната възраст на пенсионерите се със смесен осигурителен стаж е 61,7 години, докато година по-рано е била 61,5 години. Повишението във възрастта на пенсионерите се със смесен стаж определя и ръста във възрастта на общо

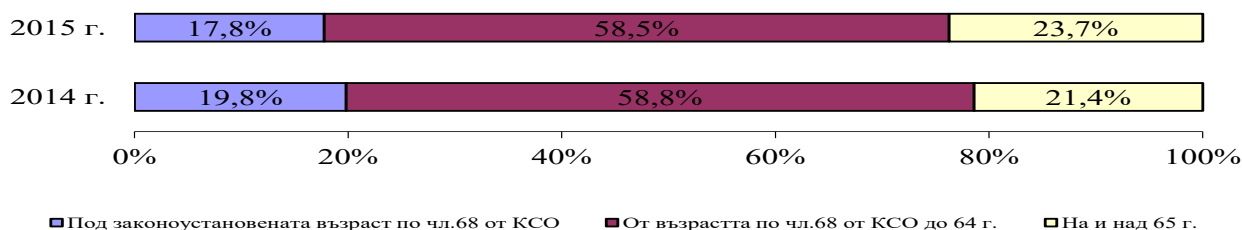
пенсионерите се по чл. 68 от КСО.

На **Таблица 2** е посочено разпределението на пенсионерите по възраст с отпуснати за първи път лични пенсии за осигурителен стаж и възраст по чл. 68 от КСО през 2014 г. и 2015 г.

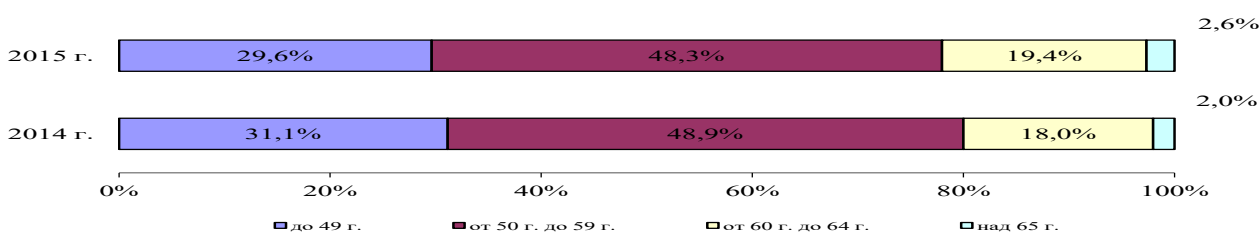
Таблица 2. Разпределение по възраст на пенсионерите с отпуснати за първи път лични пенсии за осигурителен стаж и възраст по чл. 68 през 2014 г. и 2015 г.

ВЪЗРАСТОВИ ГРУПИ	2014 г.		2015 г.	
	ОБЩО	Процент от общия брой	ОБЩО	Процент от общия брой
ОБЩО (МЪЖЕ И ЖЕНИ)	53 954	100,0%	59 179	100,0%
до 44 г.	4	0,01%	3	0,01%
от 45 г. до 49 г.	513	0,95%	412	0,7%
от 50 г. до 54 г.	1 953	3,62%	1 949	3,3%
от 55 г. до 59 г.	6 602	12,24%	6 422	10,9%
от 60 г. до 64 г.	33 330	61,77%	36 338	61,4%
от 65 г. до 69 г.	11 352	21,04%	13 834	23,4%
от 70 г. до 74 г.	168	0,31%	174	0,3%
от 75 г. до 79 г.	22	0,04%	36	0,1%
над 80 г. и повече	10	0,02%	11	0,02%

На **Фиг. 3** е показано структурното разпределение на пенсионерите с отпуснати за първи път през 2014 г. и 2015 г. пенсии за осигурителен стаж и възраст по чл. 68 от КСО, като възрастите са разделени на следните групи: под възрастта по чл. 68, от възрастта по чл. 68 до 64 г. и на 65 и повече години.

Фиг. 3 Структурно разпределение на пенсионерите с отпуснати за първи път пенсии за осигурителен стаж и възраст по чл. 68 от КСО през 2014 г. и 2015 г.

Фиг. 4 Структурно разпределение на пенсионерите с лични пенсии за инвалидност поради общо заболяване през 2014 г. и 2015 г.

Под законоустановената пенсионна възраст са се пенсионирали 17,8% от новите пенсионери. Удължаването на срока на §4 от ПЗР на КСО и през 2015 г. дава възможност за ранно пенсиониране на работещите при тежки условия на труд. За сравнение, през 2014 г. 19,8% от новите пенсионери са били под законоустановената пенсионна възраст по чл. 68 от КСО.

През 2015 г. относителният дял на лицата на 65-годишна възраст и над нея е нараснал с 2,3 процентни пункта, достигайки до 23,7%. През последните години се наблюдава ръст на този дял главно поради увеличаване на броя на лицата, пенсионирали се при условията на чл. 68, ал. 3 от КСО (с недостигащ осигурителен стаж).

Лицата, пенсионирани с лични пенсии по чл. 69 от КСО през 2015 г., са на средна възраст от 50,3 години, като са се пенсионирали с 2,5 години

по-рано в сравнение с 2014 г., когато нивото на този показател е било 52,8 години. Средната възраст на пенсиониране при мъжете и жените през миналата година е съответно 50,2 години и 52,4 години, докато през 2014 г. цифрите са 52,7 и 55,1 години.

Средната възраст на пенсиониралите се през 2015 г. с лична пенсия за инвалидност поради общо заболяване е 52,97 години, като се наблюдава ръст от 5,6 месеца. Средната възраст на мъжете и жените, пенсионирали се за инвалидност поради общо заболяване, е съответно 53,8 години и 52,0 години, докато през 2014 г. тези възрасти са били съответно 53,4 години и 51,4 години.

Разпределението на пенсионерите по възраст с отпуснати за първи път през 2014 г. и 2015 г. пенсии за инвалидност поради общо заболяване е посочено в **Таблица 3**.

Таблица 3. Разпределение по възраст на пенсионерите с отпуснати за първи път лични пенсии за инвалидност поради общо заболяване през 2014 г. и 2015 г.

ВЪЗРАСТОВИ ГРУПИ	2014 г.		2015 г.	
	ОБЩО	Процент от общия брой	ОБЩО	Процент от общия брой
ОБЩО (МЪЖЕ И ЖЕНИ)	30 147	100,0%	29 113	100,0%
до 44 г.	5 537	18,4%	4 987	17,1%
от 45 г. до 49 г.	3 846	12,8%	3 633	12,5%
от 50 г. до 54 г.	6 361	21,1%	5 994	20,6%
от 55 г. до 59 г.	8 371	27,8%	8 080	27,8%
от 60 г. до 64 г.	5 418	18,0%	5 648	19,4%
от 65 г. до 69 г.	566	1,9%	734	2,5%
от 70 г. до 74 г.	43	0,1%	34	0,1%
от 75 г. до 79 г.	4	0,01%	2	0,0%
над 80 г. и повече	1	0,003%	1	0,003%

Както през 2014 г., така и през 2015 г. с най-висок относителен дял е възрастовата група „от 50 до 59 г.“ – за миналата година той е 48,3%. В сравнение с 2014 г. са намалели относителните дялове на новоотпуснатите пенсии в групите „до 49 г.“ и „от 50 до 59 г.“ съответно с 1,5 и 0,6 процентни пункта. Нараства дялът на новоотпуснатите пенсии в групата „от 60 до 64 г.“. Ако през 2009 г. той е

бил 13,2%, то през 2015 г. е вече 19,4%. Растеж се наблюдава и в най-високата възрастова група.

б) разпределение по осигурителен стаж

Разпределението по индивидуален коефициент, по години осигурителен стаж и по пол на пенсионерите с отпуснати през 2015 г. лични първи пенсии за осигурителен стаж и възраст по чл. 68 от КСО е показано в **Таблица 4**.

Таблица 4. Разпределение по индивидуален коефициент, по години осигурителен стаж и по пол на пенсионерите с отпуснати лични първи пенсии по чл. 68 от КСО през 2015 г.

N на група	ГРУПИ НА ИНДИВИДУАЛЕН КОЕФИЦИЕНТ	ОБЩО			МЪЖЕ			ЖЕНИ					
		БРОЙ	%	среден	БРОЙ	%	среден	БРОЙ	%	среден			
			ОБЩО	превърнат		действителен	МЪЖЕ		превърнат	действителен	ЖЕНИ	превърнат	действителен
1	до 0,500	440	0,7%	30,4	28,8	108	0,4%	32,0	29,7	332	1,1%	29,9	28,6
2	от 0,501 до 1,000	11 705	19,8%	35,3	33,1	4 630	16,2%	37,4	34,0	7 075	23,2%	33,9	32,5
3	от 1,001 до 1,200	3 692	6,2%	36,0	33,2	1 975	6,9%	37,2	33,0	1 717	5,6%	34,6	33,5
4	от 1,201 до 1,400	2 622	4,4%	37,0	34,0	1 424	5,0%	37,9	33,3	1 198	3,9%	35,9	34,9
5	от 1,401 до 1,600	1 799	3,0%	37,7	34,6	1 000	3,5%	38,5	33,7	799	2,6%	36,8	35,8
6	от 1,601 до 1,800	1 102	1,9%	38,8	35,1	643	2,2%	39,4	34,1	459	1,5%	37,9	36,5
7	от 1,801 до 2,000	733	1,2%	39,1	35,2	422	1,5%	40,1	34,5	311	1,0%	37,9	36,1
8	от 2,001 до 2,500	1 122	1,9%	40,7	36,0	687	2,4%	42,3	36,2	435	1,4%	38,0	35,8
9	от 2,501 до 3,000	701	1,2%	42,5	37,0	508	1,8%	44,0	37	193	0,6%	38,5	37,0
10	от 3,001 до 4,000	526	0,9%	41,4	37,7	379	1,3%	43,0	38,2	147	0,5%	37,2	36,5
11	от 4,001 до 6,000	44	0,07%	37,3	35,1	35	0,1%	38,4	35,9	9	0,03%	32,8	32,1
12	от 6,001 до 8,000	1	0,002%	23,3	23,3					1	0,003%	23,3	23,3
13	от 8,001 до 10,000												
14	над 10,00												
15	Без индивидуален коеф. (отпуснати на минимален размер)*	34 692	58,6%	37,2	35,1	16827	58,8%	38,2	34,9	17865	58,5%	36,2	35,4
	О Б Щ О:	59 179	100,0%	36,9	34,6	28 638	100,0%	38,3	34,6	30 541	100,0%	35,6	34,6

* „Без индивидуален коефициент“ са отпуснатите на минимален размер до определяне на действителния им размер.

Средният осигурителен стаж на пенсионерите с лични пенсии за осигурителен стаж и възраст по чл. 68 от КСО през 2015 г. е 36,9 години превърнат стаж към трета категория труд, при 37,3 години за 2014 г. В действителния трудов стаж има незначително намаление - от 34,7 години през 2014 г. до 34,6 години през 2015 г.

През миналата година мъжете (трета категория труд) са се пенсионирали средно с 36,0 години осигурителен стаж при законоустановена стойност от 38,0 г., а жените средно с 35,4 години осигурителен стаж при изискване от 35,0 г. Причината за по-ниския среден осигурителен стаж се крие в нарастването на броя на новите пенсионери, пенсионирали се със смесен стаж и при условията на чл. 68, ал. 3 от КСО (с недостигащ стаж).

През 2015 г. средният осигурителен стаж на пенсионерите с лични пенсии по чл. 69 от КСО е 47,4 години (30,4 години действителен), докато година по-рано е бил 50,7 години превърнат и 32,7 години действителен.

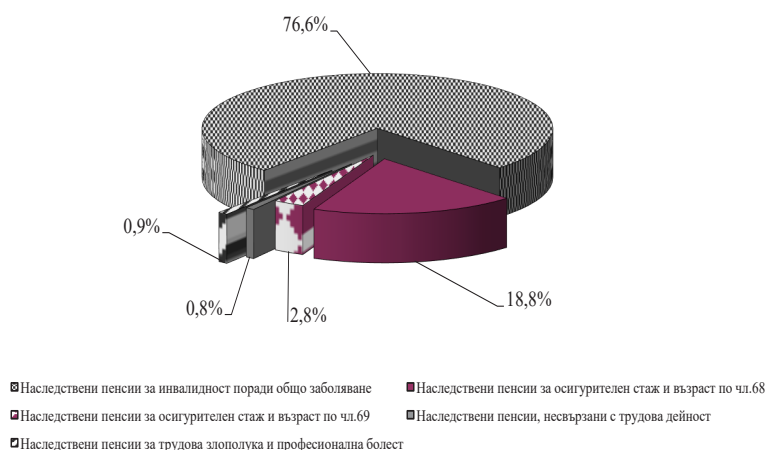
Средният осигурителен стаж на пенсионерите се през 2015 г. с лични пенсии за инвалидност поради общо заболяване е 19,1 години, докато през 2014 г. е бил 18,5. Средният осигурителен стаж при лицата с намалена работоспособност над 90% е 19,4 години, при тези с намалена работоспособност от 71 до 90% - 19,7 години, а при лицата с намалена трудоспособност от 50 до 70% - 18,7 години.

Пенсионирали се лица с наследствени пенсии през 2015 г.

1. Брой на пенсионерите се лица с наследствени пенсии през 2015 г. според вида на отпуснатата пенсия

Броят на новоотпуснатите наследствени пенсии през 2015 г. е 11 997 (с 3 106 или 34,9% повече спрямо 2014 г.). От тях 9 195 са лицата с наследствена пенсия за инвалидност поради общо заболяване или с 2 448 (36,3%) повече в сравнение с година по-рано. С наследствена пенсия за осигурителен стаж и възраст по чл. 68 от КСО са 2 255 лица, което е с 525 (30,3%) повече спрямо 2014 г., а тези с наследствена пенсия за осигурителен стаж и възраст по чл. 69 от КСО са 340 - със 100 (41,7%) повече в сравнение с предходната година. Пенсионерите с наследствена пенсия от фонд „Пенсии за трудова злополука и професионална болест“ са 109 - с 52 (91,2%) повече спрямо 2014 г. Новоотпуснатите наследствени пенсии, изплащани от Републиканския бюджет, са 97. Това показва намаление с 18 (15,7%) спрямо предходните дванадесет месеца.

През 2015 г. броят на новоотпуснатите наследствени пенсии се е увеличил в сравнение с резултатите за 2014 г. Основната причина за това е отлагане в отпускането на наследствени пенсии през 2013 г. и 2014 г. след приемането на законова промяна в чл. 82, ал. 2 от КСО от 1 януари 2013 г.

Фиг. 5 Относителен дял на новоотпуснатите наследствени първи пенсии

2. Разпределение по възраст на пенсионерите с новоотпуснати наследствени пенсии

На Таблица 5 е показано разпределението по възраст на пенсионерите с отпуснати за първи път наследствени пенсии за осигурителен стаж и възраст по чл. 68 от КСО през 2014 г. и 2015 г. През 2015 г. най-голям дял сред новоотпуснатите наследствени пенсии имат пенсионерите на възраст между 55 и 59 г. От всички, получили наследствена пенсия на тази възраст, 99,8% са жени.

Таблица 5. Разпределение по възраст на пенсионерите с отпуснати за първи път наследствени пенсии за осигурителен стаж и възраст по чл. 68 от КСО през 2014

ВЪЗРАСТОВИ ГРУПИ	2014 г.		2015 г.	
	ОБЩО	Процент от общия брой	ОБЩО	Процент от общия брой
ОБЩО (МЪЖЕ И ЖЕНИ)	1 730	100,0%	2 255	100,0%
до 44 г.	200	11,6%	170	7,5%
от 45 г. до 49 г.	1	0,1%		
от 50 г. до 54 г.			1	0,04%
от 55 г. до 59 г.	588	34,0%	996	44,2%
от 60 г. до 64 г.	712	41,2%	776	34,4%
от 65 г. до 69 г.	136	7,9%	207	9,2%
от 70 г. до 74 г.	41	2,4%	52	2,3%
от 75 г. до 79 г.	23	1,3%	22	1,0%
над 80 г. и повече	29	1,7%	31	1,4%

На Таблица 6 е показано разпределението на пенсионерите по възраст с отпуснати за първи път наследствени пенсии за инвалидност поради общо заболяване през 2014 г. и 2015 г. През 2015 г. най-голям дял имат пенсионерите на възраст между 55 и 59 г. От получените наследствена пенсия на тази възраст 99,9 % са жени.

Таблица 6. Разпределение на пенсионерите по възраст с отпуснати за първи път наследствени пенсии за инвалидност поради общо заболяване през 2014 г. и 2015 г.

ВЪЗРАСТОВИ ГРУПИ	2014 г.		2015 г.	
	ОБЩО	Процент от общия брой	ОБЩО	Процент от общия брой
ОБЩО (МЪЖЕ И ЖЕНИ)	6 747	100,0%	9 195	100,0%
до 44 г.	3 751	55,6%	3 301	35,9%
от 45 г. до 49 г.			2	0,02%
от 50 г. до 54 г.				
от 55 г. до 59 г.	1 320	19,6%	3 730	40,6%
от 60 г. до 64 г.	1 476	21,9%	1 964	21,4%
от 65 г. до 69 г.	181	2,7%	175	1,9%
от 70 г. до 74 г.	18	0,3%	18	0,2%
от 75 г. до 79 г.			3	0,03%
над 80 г. и повече	1	0,01%	2	0,02%

Средни размери на новоотпуснатите пенсии през 2015 г.

Първоначално пенсиите се отпускат на минимален размер, а след изчисляване на индивидуалния коефициент се изплаща действителният размер на пенсията.

Средният основен месечен размер на новоотпуснатите пенсии през 2015 г. е 297,27 лв. През 2015 г. номиналното нарастване на средния основен месечен размер на новоотпуснатите пенсии е 6,5%, а реалното - 7,6%, при отрицателен средногодишен хармонизиран индекс на потребителските цени за 2015 г. (-1,1%). Равнището на средния основен месечен размер на новоотпуснатите пенсии през 2015 г. спрямо брутния осигурителен доход остава същото като през 2014 г. - 40,9%, а спрямо нетния осигурителен доход достига до 52,2% при 52,1% през година по-рано.

Таблица 7. Средни основни месечни размери на новоотпуснатите пенсии през 2015 г.

Средни основни месечни размери на новоотпуснатите пенсии през 2015 г.			
Вид на пенсиите	Всичко Лева	Лични Лева	Наследствени Лева
Пенсии - общо (I + II + III)	297,27	315,18	154,78
I. Фонд "Пенсии":	304,32	323,56	155,25
А. Пенсии за трудова дейност	292,49	310,75	152,08
1. Инвалидност поради общо заболяване	201,76	221,77	139,23
2. Осигурителен стаж и възраст	348,09	353,64	203,63
3. Осигурителен стаж и възраст - ЗПЗСК			
4. Инвалидност поради общо заболяване - ЗПЗСК	118,08		118,08
5. Инвалидност поради общо заболяване - СВОК			
6. Осигурителен стаж и възраст - СВОК			
7. Частни занаятчии, търговци и др. - СВОК			
Б. Пенсии за лицата по чл. 69 от КСО:	625,88	663,82	260,69
1. Инвалидност поради общо заболяване			
2. Осигурителен стаж и възраст	625,88	663,82	260,69
II. Фонд "Пенсии, несвързани с трудова дейност":	126,45	126,93	106,48
1. Старост (поборнически) - ЗП			
2. Военна инвалидност	133,53	172,38	119,82
3. Народни - от м.чл.28 - ЗП			
4. Народни - чл.30а - ЗП			
5. Особени заслуги			
6. Гражданска инвалидност			
7. Старост на частни земеделски стопани -ЗОО			
8. С отделен указ -ЗП			
9. Социални пенсии за инвалидност	130,17	130,17	
10. Персонални пенсии	103,64	103,64	103,64
11. Социални пенсии за старост	115,12	115,12	
III. Фонд "Трудова злополука и професионална болест":	186,69	238,71	148,16
А. Пенсии за трудова дейност	186,69	238,71	148,16
1. Инвалидност поради трудова злополука и проф. болест	187,68	238,71	148,80
2. Инвалидност поради трудова злополука и проф. болест ЗПЗСК	118,08		118,08
3. Инвалидност поради трудова злополука и проф. болест СВОК	140,98		140,98
Б. Пенсии за лицата по чл. 69 от КСО:			
1. Инвалидност поради трудова злополука и проф. болест			

Забележка: Първоначалното отпускане на пенсиите на минимален размер води до занижаване на средния размер. Таблица със средни основни размери на новоотпуснатите през 2015 г. пенсии ще бъде публикувана през първото полугодие на 2016 г.

Трудови злополуки

АНАЛИЗ НА ТРУДОВИЯ ТРАВМАТИЗЪМ ПРЕЗ 2014 Г.

Сокол Силянов - държавен експерт по осигуряването, дирекция "Осигуряване и краткосрочни плащания"

Сребрина Грозева – главен експерт по осигуряването, дирекция "Осигуряване и краткосрочни плащания"

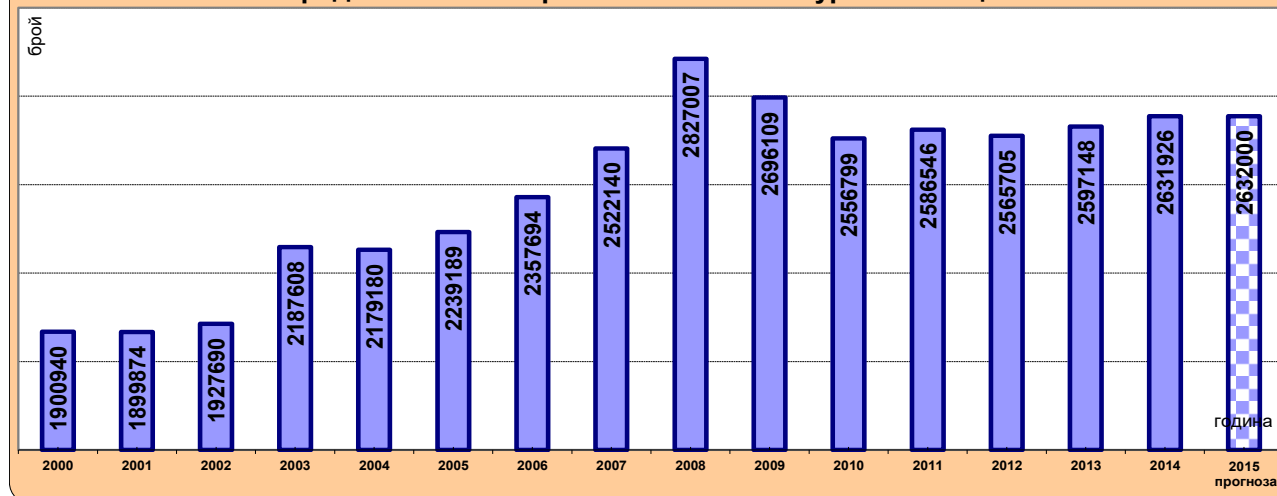
По окончателни данни от регистрираните през 2014 г. 3 023 злополуки за трудови са приети общо 2 859. Броят на злополуките не приети за трудови е 151, а 13 случая са в процедура. От злополуките, приети за трудови, 2 783 са се случили през 2014 г., 75 през 2013 г. и една през 2012 г.

Трудовите злополуки, станали на самото работно място, през време и по повод на извършваната работа и при всяка работа, извършвана в интерес на предприятието, когато са причинили неработоспособност или смърт (чл. 55, ал. 1 от Кодекса за социално осигуряване) са 2 397, което

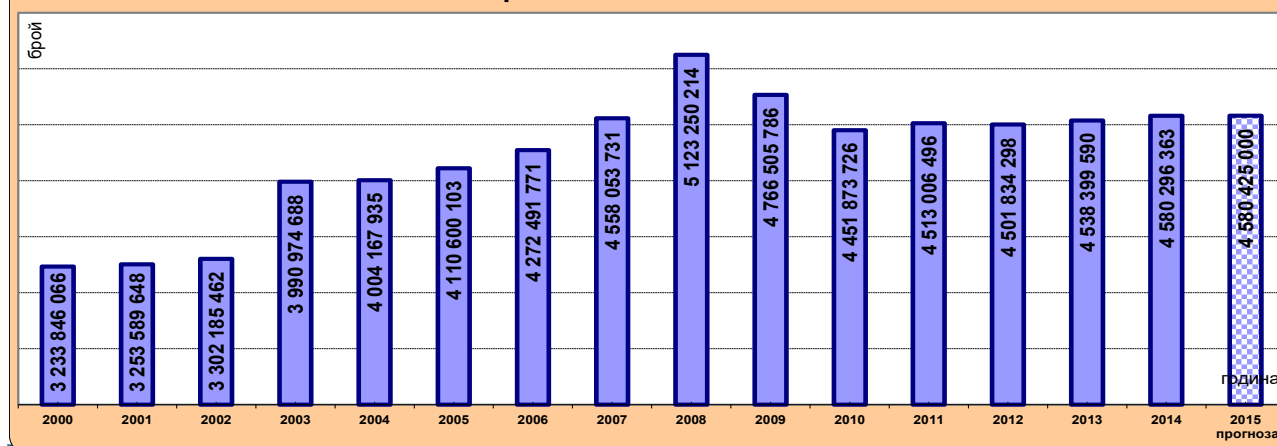
представлява 83,84% от общия брой злополуки. Смъртните трудови злополуки са общо 138, а довелите до инвалидност - 55.

По данни на Националния осигурителен институт (НОИ) средно списъчният брой на осигурените лица за осигурителните рискове "трудова злополука" и "професионална болест" през 2014 г. е 2 631 926 души. За годината са отработени общо 4 580 296 363 човекочаса. Осигурените лица са с 34 778 души повече, а отработените човекочасове са нараснали с 41 896 773 спрямо предходната 2013 г.

Средносписъчен брой на наетите/осигурените лица

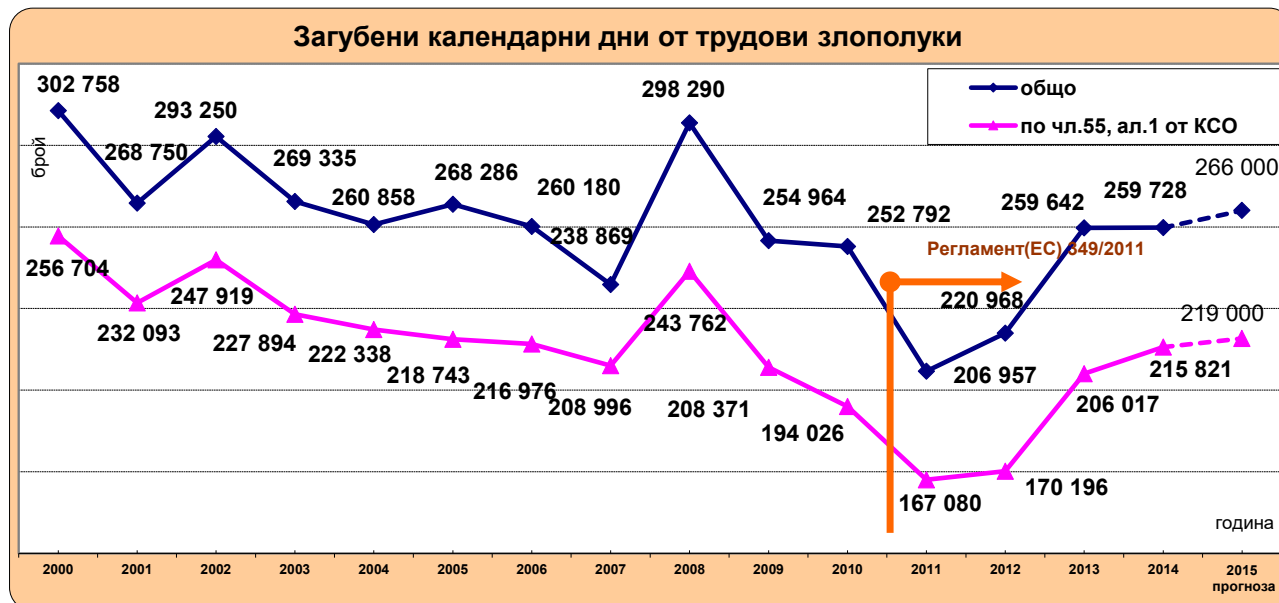

Отработени човекочасове

Годишният фонд работно време на един осигурен при 8-часов работен ден е както следва: 2011 г. - 218,10 дни; 2012 г. - 219,33 дни; 2013 г. - 218,43 дни и 2014 г. - 217,53 дни.

Загубени са общо 259 728 календарни дни от трудови злополуки, като спрямо 2013 г. те са се увеличили с 86.

Поради трудови злополуки по чл. 55, ал. 1 от КСО през 2014 г. са загубени 215 821 календарни дни, което представлява 83,09% от общия брой загубени календарни дни. Стойностите на средните за страната показатели на трудовете злополуки за 2014 г. са следните:

1. **Коефициент на честота Кч** (брой трудови злополуки на 1000 осигурени) = **1,09 (0,91)**
2. **Индекс на честота Ич** (брой трудови злополуки на 1 млн. отработени човекочаса) = **0,62 (0,52);**
3. **Коефициент на тежест Кт** (загубени календарни дни от трудови злополуки, на един осигурен) = **0,099 (0,082);**
4. **Индекс на тежест Ит** (загубени календарни дни от трудови злополуки на 1 млн. отработени човекочасове) = **57 (47)**

Конкретните стойности на показателите на трудовете злополуки общо за страната за 2014 г. спрямо 2013 г. се променят както следва:

1. Кч се е увеличил с 0,01 (0,03) пункта;
2. Кт е намалял с 0,001 пункта;
3. Ич и Ит запазват стойностите си - съответно 0,62 и 57.

***Забележка:** Числата в скобите показват стойностите на показателите на трудовете злополуки по чл. 55, ал. 1 от КСО.

Трудови злополуки през 2014 г. по регионален признак

Разпределението на трудовете злополуки по региони показва броя на регистрираните трудови злополуки в осигурители, регистрирани в съответното териториално поделение на НОИ (ТП на НОИ).

През 2014 г. най-голям е абсолютният брой на трудовете злополуки, регистрирани и признати по чл. 55, ал. 1 от КСО, в София-град – 740. В списъка следват Пловдив (229); Варна (191); Стара Загора (142); Бургас (123) и Русе (110). Това представлява 53,69% от общия брой на признатите злополуки за годината. Най-малко трудови злополуки са регистрирани в структурите на института в Кърджали, Разград и Силистра (по 23 случая), Монтана (19), Ямбол (17) и Видин (4).

Най-много смъртни злополуки, станали през време и във връзка или по повод на извършваната работа, са в София-град (43), Бургас (11), Стара Загора (10), Пловдив (7) и София-област (5). В Благоевград, Велико Търново, Добрич и Плевен те са по 4. В пет ТП на НОИ (Видин, Пазарджик, Перник, Сливен и Ямбол) няма регистрирани смъртни трудови злополуки.

Най-много злополуки, причинили инвалидност, са станали в Пловдив (10), Варна (8), Благоевград и

Добрич (по 5). В тринайсет териториални структури на института (Видин, Габрово, Кюстендил, Ловеч, Монтана, Пазарджик, Перник, Разград, Сливен, Смолян, Враца, Търговище и Ямбол) не са регистрирани трудови злополуки, довели до инвалидност.

Разпределение на трудовите злополуки през 2014 г. по Класификацията на икономическите дейности – 2008

Разпределението на трудовите злополуки за 2014 г. се извършва по четири йерархични равнища - в сектор, раздел, група и клас на Класификацията на икономическите дейности – версия 2008, за краткост наричана КИД-2008.

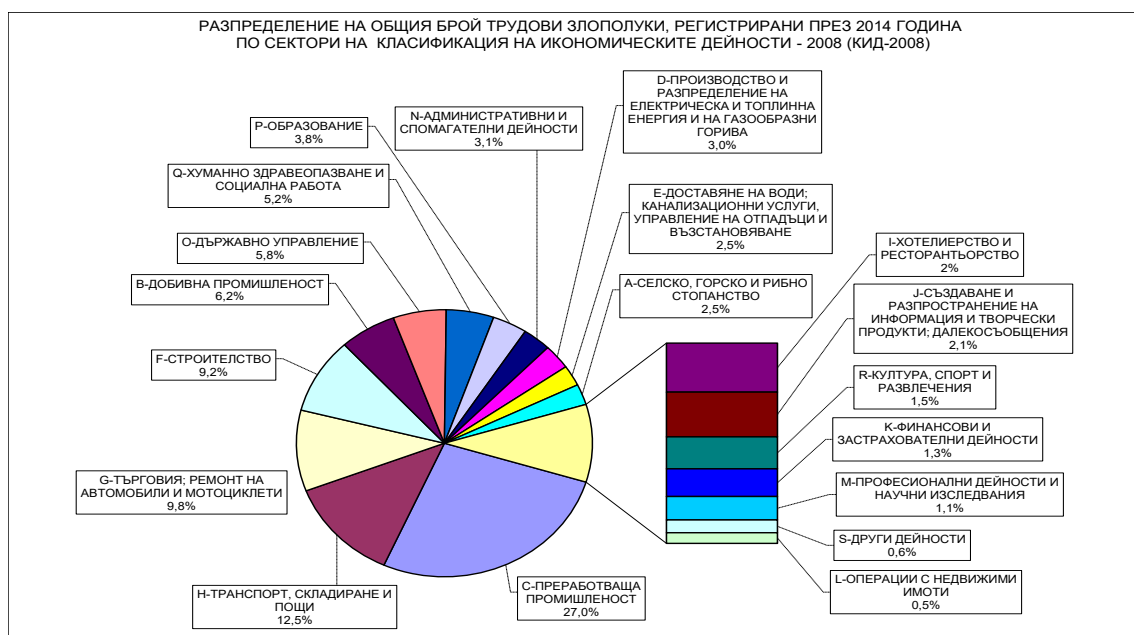
Съпоставяйки показателите на трудовите злополуки по сектори на КИД-2008 с общите за страната, като най-проблемен и през 2014 г. се очертава сектор „Добивна промишленост”, който е с най-високи показатели за честота и тежест. Показателите за честота и тежест при него са около 4-5 пъти над средните за страната. В сектора са работили 1,17% от осигурените лица, а са допуснати 178 трудови злополуки или 6,22% от всички случаи. В сектор „Преработваща промишленост”, обхващащ общо 24 икономически раздела на КИД-2008, през 2014 г. са работили 21,91% от осигурените лица

и са регистрирани и признати най-много злополуки. Като абсолютен брой те са 773 или 27,03% от всички злополуки. В списъка следват секторите „Транспорт, складиране и пощи“ (357), „Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети“ (280); „Строителство“ (264), „Държавно управление“ (167), „Хуманно здравеопазване и социална работа“ (148) и „Образование“ (109). Трудовите злополуки, отчетени в тези сектори, са 46,34% от общия брой.

Най-много са смъртните трудови злополуки са регистрирани в секторите „Преработваща промишленост“ (42), „Строителство“ (24), „Транспорт, складиране и пощи“ (19) и „Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети“ (17).

Общо за страната коефициентът на честота на смъртните трудови злополуки (брой смъртни трудови злополуки на 10 000 осигурени) през 2014 г. е 0,52. В седем сектора той е над общия за страната. Най-висок е в „Строителство“ (1,57), „Добивна промишленост“ (1,29), „Транспорт, складиране и пощи“ (1,20), „Селско, горско и рибно стопанство“ (1,11), „Преработваща промишленост“ (0,73), „Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива“ и „Операции с недвижими имоти“ (по 0,72).

Наименование на позицията	Код по КИД - 2008 г.	Среден спешен брой на осигурените лица	Обработени човекочасове	2014										ПОКАЗАТЕЛИ							
				Трудови злополуки (бр.)		в т.ч. трудови злополуки предизвикали (бр.)				Загубени календарни дни от трудови злополуки (бр.)				Коефициент на честота К _ч		Коефициент на тежест К _т		Индекс на честота И _ч		Индекс на тежест И _т	
				общо	по чл. 55, ал. 1 от КСО	общо	по чл. 55, ал. 1 от КСО	общо	по чл. 55, ал. 1 от КСО	общо	по чл. 55, ал. 1 от КСО	общо	по чл. 55, ал. 1 от КСО	общо	по чл. 55, ал. 1 от КСО	общо	по чл. 55, ал. 1 от КСО	общо	по чл. 55, ал. 1 от КСО	общо	по чл. 55, ал. 1 от КСО
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20		
ЗА СТРАНАТА		2631926	4580296363	2859	2397	138	117	55	50	259728	215821	1,09	0,91	0,099	0,082	0,62	0,52	57	47		
СЕЛСКО, ГОРСКО И РИБНО СТОПАНСТВО	A	81310	141304300	70	67	9	8	5	5	6482	5838	0,86	0,82	0,080	0,072	0,50	0,47	46	41		
ДОБИВНА ПРОМИШЛЕНОСТ	B	31017	571477701	178	175	4	4	1		13315	13273	5,74	5,64	0,429	0,428	3,11	3,06	233	232		
ПРЕРАБОТВАЩА ПРОМИШЛЕНОСТ	C	576850	1041266309	773	679	42	35	23	22	71272	63358	1,34	1,18	0,124	0,110	0,74	0,65	68	61		
ПРОИЗВОДСТВО И РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА И ТОПЛИННА ЕНЕРГИЯ И НА ГАЗООБРАЗНИ ГОРИВА	D	41395	79549434	85	74	3	3	1	1	6885	6119	2,05	1,79	0,166	0,148	1,07	0,93	87	77		
ДОСТАВЯНЕ НА ВОДИ; КАНАЛИЗАЦИОННИ УСЛУГИ, УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ	E	37754	71035962	71	62				1	7322	5981	1,88	1,64	0,194	0,158	1,00	0,87	103	84		
СТРОИТЕЛСТВО	F	152714	253917248	264	244	24	22	5	5	31250	29254	1,73	1,60	0,205	0,192	1,04	0,96	123	115		
ТЪРГОВИЯ; РЕМОНТ НА АВТОМОБИЛИ И МОТОЦИКЛЕТИ	G	425890	725337522	280	236	17	15	6	4	23967	19039	0,66	0,55	0,056	0,045	0,39	0,33	33	26		
ТРАНСПОРТ, СКЛАДИРАНЕ И ПОЩИ	H	158382	280327979	357	322	19	18	5	5	29766	26090	2,25	2,03	0,188	0,165	1,27	1,15	106	93		
ХОТЕЛИЕРСТВО И РЕСТОРАНТЪОРСТВО	I	151990	243890772	65	57	3				5657	4819	0,43	0,38	0,037	0,032	0,27	0,23	23	20		
СЪЗДАВАНЕ И РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ТВОРЧЕСКИ ПРОДУКТИ; ДАЛЕКОСЪБЩЕНИЯ	J	76990	139963713	61	45	2	2			3852	2666	0,79	0,58	0,050	0,035	0,44	0,32	28	19		
ФИНАНСОВИ И ЗАСТРАХОВАТЕЛНИ ДЕЙНОСТИ	K	87753	159098833	37	20	2	2			2708	1652	0,42	0,23	0,031	0,019	0,23	0,13	17	10		
ОПЕРАЦИИ С НЕДВИЖИМИ ИМОТИ	L	27681	43283166	13	11	2	2	1	1	1714	1391	0,47	0,40	0,062	0,050	0,30	0,25	40	32		
ПРОФЕСИОНАЛНИ ДЕЙНОСТИ И НАУЧНИ	M	89707	148145865	31	22	1	1	2	2	2489	1436	0,35	0,25	0,028	0,016	0,21	0,15	17	10		
АДМИНИСТРАТИВНИ И СПОМАГАТЕЛНИ ДЕЙНОСТИ	N	109763	186867668	90	70	3	2	2	2	6979	5448	0,82	0,64	0,064	0,050	0,48	0,37	37	29		
ДЪРЖАВНО УПРАВЛЕНИЕ	O	180047	311738068	167	91	3	2			15496	7907	0,93	0,51	0,086	0,044	0,54	0,29	50	25		
ОБРАЗОВАНИЕ	P	172267	310529681	109	71			2	2	11685	7929	0,63	0,41	0,068	0,046	0,35	0,23	38	26		
ХУМАНО ЗДРАВООПАЗВАНЕ И СОЦИАЛНА РАБОТА	Q	135677	231574733	148	101	3		1		13409	9109	1,09	0,74	0,099	0,067	0,64	0,44	58	39		
КУЛТУРА, СПОРТ И РАЗВЛЕЧЕНИЯ	R	35959	62440805	42	37	1	1			3715	3176	1,17	1,03	0,103	0,088	0,67	0,59	59	51		
ДРУГИ ДЕЙНОСТИ	S	57841	91031481	18	13					1765	1336	0,31	0,22	0,031	0,023	0,20	0,14	19	15		
ДЕЙНОСТИ НА ДОМАКИНСТВА КАТО РАБОТОДАТЕЛНИ; НЕДИФЕРЕНЦИРАНИ ДЕЙНОСТИ НА ДОМАКИНСТВА ПО ПРОИЗВОДСТВО НА СТОКИ И УСЛУГИ ЗА СОБСТВЕНО ПОТРЕБЛЕНИЕ	T	50	84156																		
ДЕЙНОСТИ НА ЕКСТЕРИТОРИАЛНИ ОРГАНИЗАЦИИ И СЛУЖБИ	U	889	1760967																		

Под средният за страната е показателят в девет сектора, като най-нисък е той в „Професионални дейности и научни изследвания“ (0,11), „Държавно управление“ (0,17), „Хотелиерство и ресторантьорство“ (0,20), „Хуманно здравеопазване и социална работа“ (0,22) и „Финансови и застрахователни дейности“ (0,23). В останалите сектори не са регистрирани смъртни трудови злополуки.

Секторите с най-голям брой злополуки, довели до инвалидност, са „Преработваща промишленост“ (23), „Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети“ (6), „Селско, горско и рибно стопанство“, „Строителство“ и „Транспорт, складиране и пощи“ (по 5).

При съпоставяне на данните за трудовите злополуки по икономически дейности се вижда, че най-много злополуки са станали в „Сухопътен транспорт“ (207), „Държавно управление“ (167), „Търговия на дребно, без търговията с автомобили и мотоциклети“ (160), „Производство на метални изделия, без машини и оборудване“ и „Хуманно здравеопазване“ (по 127), „Образование“ (109) и „Добив на метални руди“ (105).

Инвалидните злополуки по икономически дейности са най-много в „Производство на дървен материал и изделия от дървен материал и корк, без мебели; производство на изделия от слама и материали за плетене“ (5 случая), „Производство на метални изделия, без машини и оборудване“ и „Търговия на едро, без търговията с автомобили и мотоциклети“ (по 4) „Сухопътен транспорт“ и „Растениевъдство, животновъдство и лов; спомагателни дейности“ (по 3).

Най-високи са общите показатели за честота (Кч; Ич) в следните икономически дейности: „Добив на метални руди“ (Кч – 13,72; Ич – 7,47); „Воден транспорт“ (Кч – 4,97; Ич – 3,51); „Добив на въглища“ (Кч – 4,20; Ич – 2,25) и „Производство на основни метали“ (Кч – 4,18; Ич – 2,24).

Почти в същите дейности са най-високи и общите показатели за тежест (Кт; Ит) - „Добив на метални руди“ (Кт – 0,813; Ит – 442); „Воден транспорт“ (Кт – 0,627 ; Ит – 443); „Рибно стопанство“ (Кт – 0,508; Ит – 328); „Добив на въглища“ (Кт – 0,395; Ит – 212) и „Производство на основни метали“ (Кт – 0,369; Ит – 198).

Сравнение на показателите на трудовите злополуки за периода 2000-2014 г.

Динамиката на окончателните стойности на показателите на трудовите злополуки за периода 2000-2014 г., както и на предварителните данни за 2015 г., е представена на Фиг. 6. Стойностите за миналата година са прогнозни, изчислени на база разполагаемите оперативни данни в информационната система на НОИ. Както за 2014 г., така и за 2015 г., те са изчислени по брой регистрирани злополуки за календарната година, съгласно действащия Регламент (ЕС) 349/2011. През 2015 г. се очаква увеличение на общия брой трудови злополуки и намаляване на смъртните трудови злополуки.

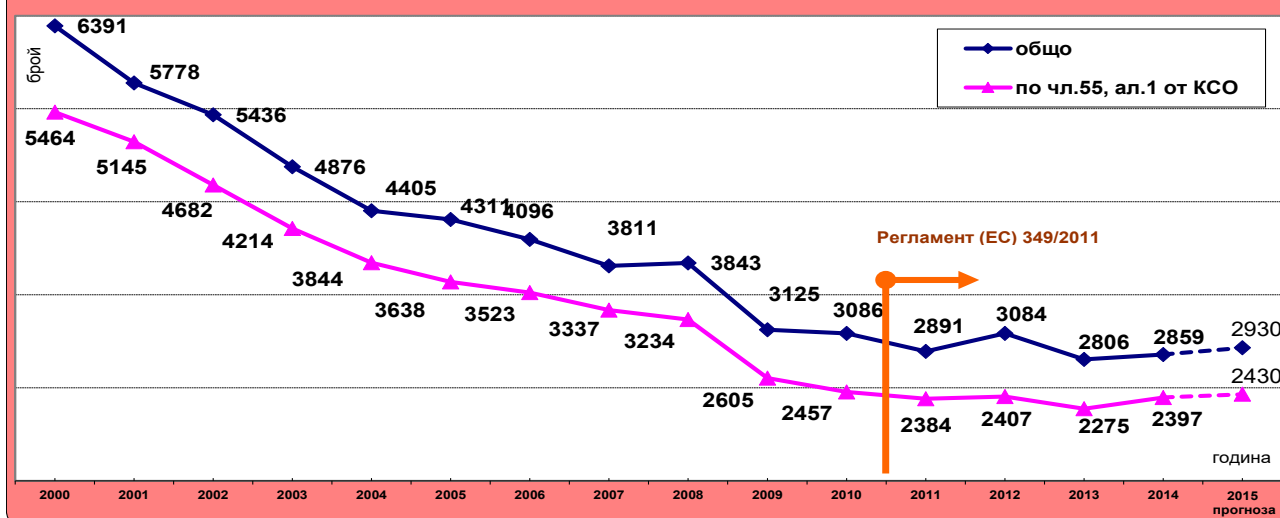
Показателите за честота и тежест на трудовите злополуки са изчислени и представени в два разреза. Първият е общо за всички трудови злополуки, а вторият – за злополуките, станали при обстоятелствата на чл. 55, ал. 1 от КСО.

Съпоставянето на окончателната информация за периода 2006-2015 г. показва, че показателите за честота и тежест на трудовия травматизъм намаляват до 2011 г. През 2012 г. показателите за честота се увеличават в сравнение с година по-рано – коефициентът на честота се е увеличил с 0,08 пункта, а индексът на честота - с 0,05 пункта. Коефициентът на тежест се е увеличил с 0,012 пункта, а индексът на тежест - с 6.

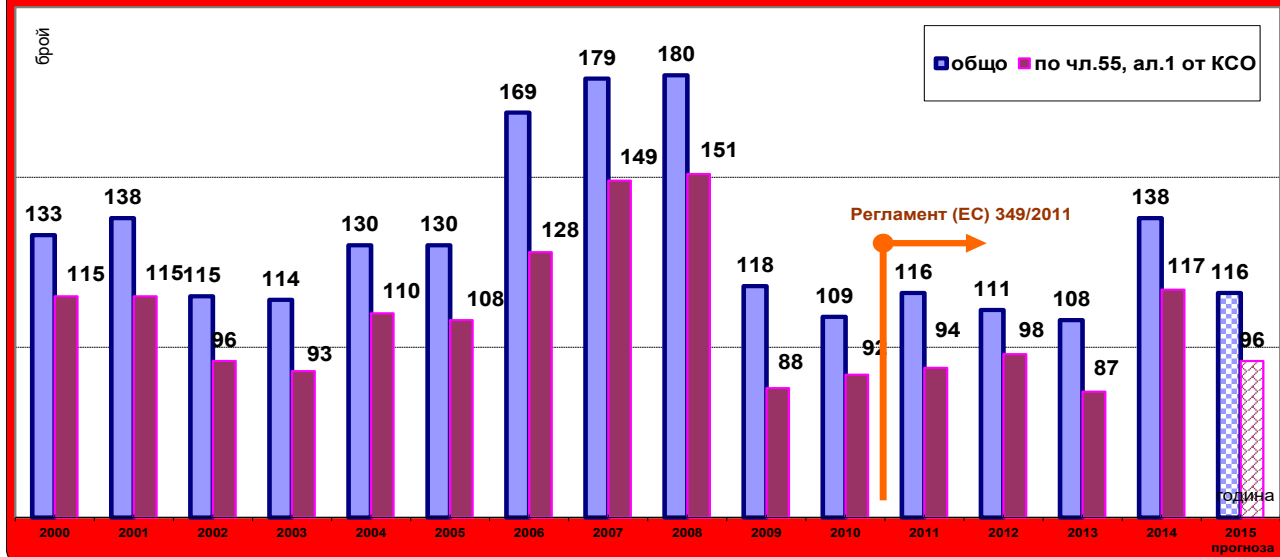
Показателите за честота през 2013 г. са благоприятни от тези за предходните две години. През 2014 г. те са завишени с 0,01 пункта.

За периода 2011-2014 г. показателите за тежест бележат тенденция към увеличаване. Коефициентът на тежест за общия брой трудови злополуки се е увеличил с 0,019 пункта, а индексът на тежест - с 11 пункта. За злополуките, станали на работното място, цифрите са съответно 0,017 и 10 пункта.

ТРУДОВИ ЗЛОПОЛУКИ

СМЪРТНИ ТРУДОВИ ЗЛОПОЛУКИ

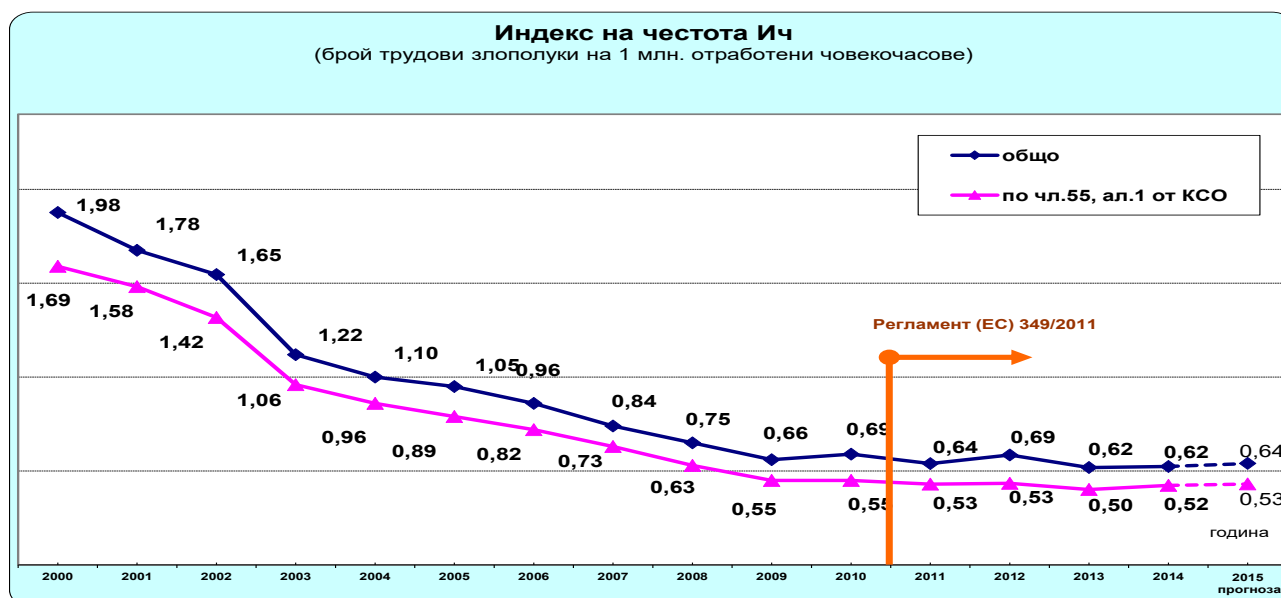
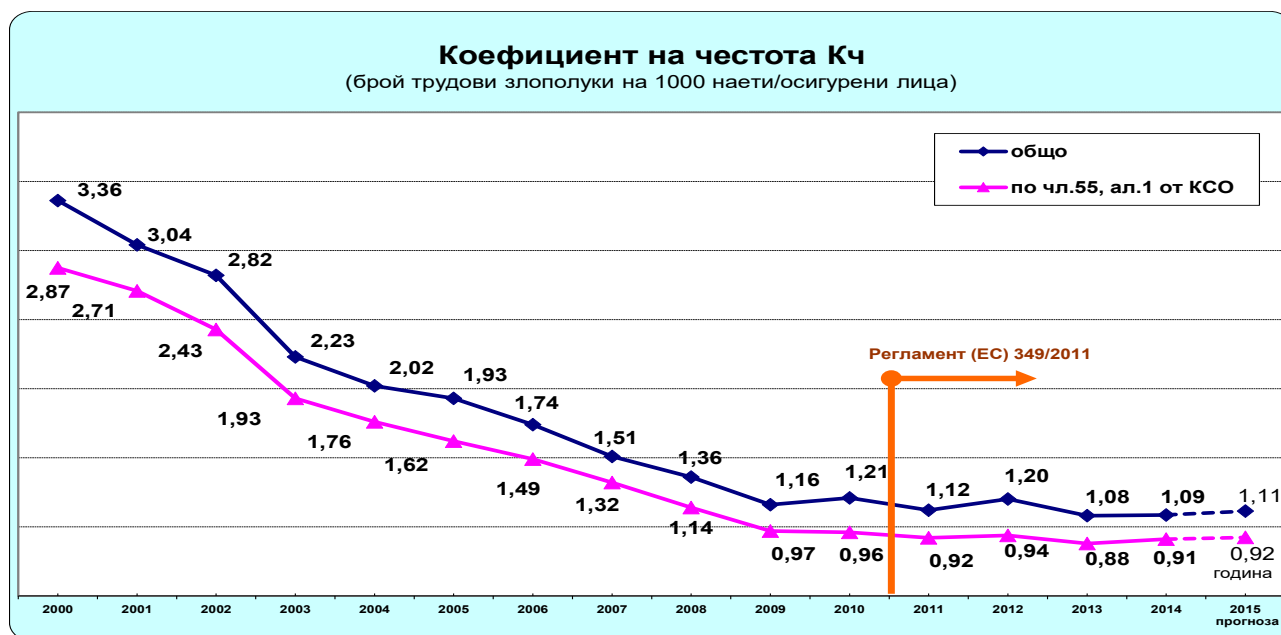
Трудови злополуки през 2015 г.

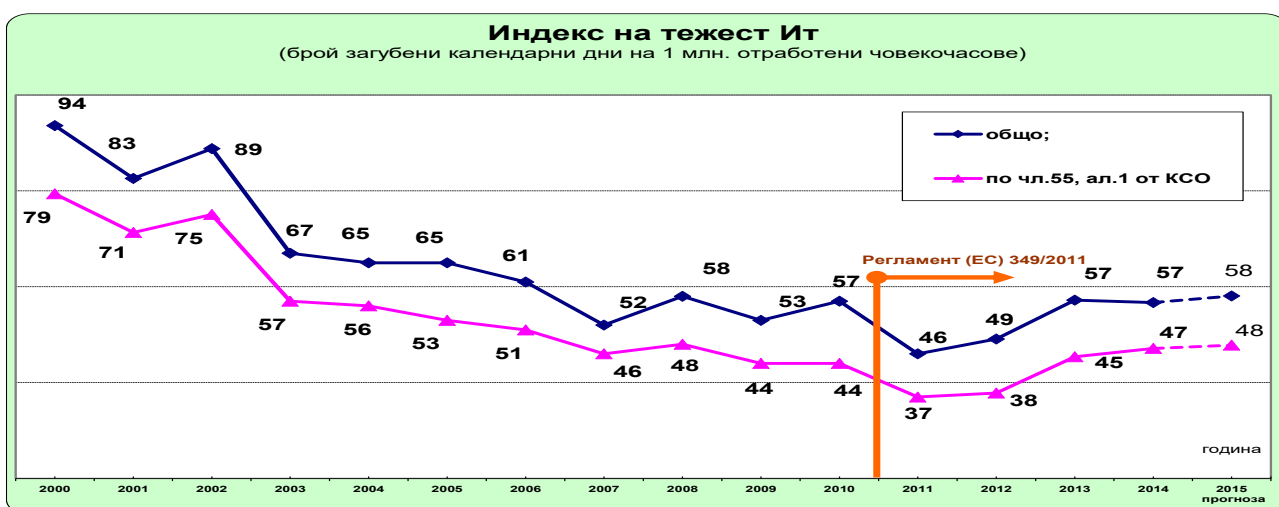
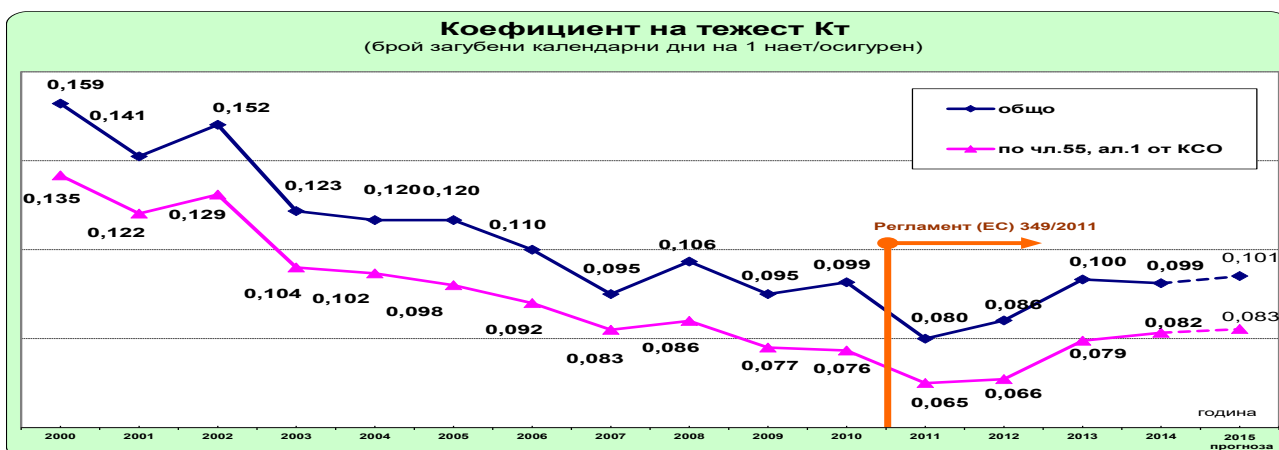
По оперативни данни през 2015 г. в НОИ са регистрирани 3 057 декларации за трудови злополуки. От тях признати за трудови са 2 930, от които 2430 са станали на работното място. Смъртните трудови злополуки са 116, а довелите до инвалидност - 17.

Разпределението на трудовите злополуки по икономически сектори показва, че най-много от тях са станали в „Преработваща промишленост”

(26,24%). В списъка следват „Транспорт, складиране и пощи” (12%), „Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети” (10,47%), „Строителство” (7,74%) и „Добивна промишленост” (5,63%).

Най-много смъртни трудови злополуки са станали в секторите „Преработваща промишленост” (24), „Строителство” (20), „Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети” (17), „Транспорт, складиране и пощи” (14) и „Селско, горско и рибно стопанство” (9).

На фокус

ТЕРИТОРИАЛНО ПОДЕЛЕНИЕ НА НОИ В ГР. ПАЗАРДЖИК – ОРГАНИЗАЦИЯ НА ДЕЙНОСТТА И ПОСТИГНАТИ РЕЗУЛТАТИ ЗА ПЪРВОТО ПОЛУГОДИЕ НА 2016 Г.

Елка Гълъбова - директор на териториално поделение на НОИ – гр. Пазарджик

Териториалното поделение на Националния осигурителен институт (ТП на НОИ) в гр. Пазарджик осъществява функциите, задачите и политиките на институцията на регионално ниво. Дейността се осъществява в четири административни сгради, находящи се на ул. „Екзарх Йосиф“ №15А, ул. „Втори януари“ №10 и ул. „Константин Величков“ №20. Административните услуги на НОИ се предоставят и в две постоянни работни места в градовете Велинград и Пещера. По график се извършва административно обслужване на гражданите и в общините Панагюрище и Септември.

В ТП на НОИ – гр. Пазарджик се предоставят над 70 административни услуги, свързани с приема и обработката на документи и изплащане на паричните обезщетения по Кодекса за социално осигуряване (КСО), издаването на документи за удостоверяване на осигурителен стаж и доход от прекратени осигурители без правопримник, издаването на персонален идентификационен код (ПИК) и идентификационен код на осигурител (ИКО), както и на документи, свързани с промяната или изплащането на пенсиите.

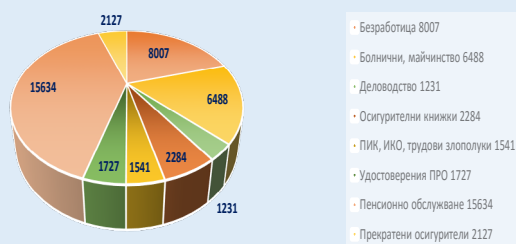
От октомври 2013 г. функционира новоизградена приемна на ТП на НОИ – гр. Пазарджик, намираща

се на ул. „Екзарх Йосиф“ №15А. За осигуряване на по-ефективна организация на обслужване на посетителите в приемната функционира система за управление на клиентския поток. Всички гишета работят с постоянен режим на работа в рамките на установеното за териториалното поделение работно време.

В административната сграда на ул. „Екзарх Йосиф“ №15А (високо тяло) са ситуирани ръководството, общата администрация, длъжностите, подчинени пряко на директора, както и служителите от отдел „Краткосрочни плащания и контрол“, сектори „Контрол по разходите на ДОО“ и „Краткосрочни плащания“. В административната сграда на ул. „К. Величков“ №20 е разположен осигурителният архив.

Предоставени услуги чрез системата за чакащи клиенти от 01.01.2016 г. до 30.06.2016 г.

На 25 юли 2016 г. на официална церемония в гр. Пазарджик бяха открити изцяло реновираните помещения на отдел „Пенсии“ на ул. „Втори януари“ №10. С преустройството на сградата и помещенията на отдела завърши изпълнението на цялостната програма по обновяване на сградите и подобряване на условията на работа на служителите и обслужването на гражданите, бизнеса и институциите в ТП на НОИ – гр. Пазарджик.

Структура

ТП на НОИ – гр. Пазарджик извършва своята дейност на територията на област Пазарджик с персонал със 100,5 щатна и извънщатна численост. Назначени по служебно правоотношение са 66 служители.

Организационната структура е разделена на обща и специализирана администрация. В общата администрация е включен отдел „Административен“, чиято основна цел е организация на дейностите, свързани със: счетоводното отчитане на движението на бюджетните средства на териториалното поделение; администрирането на дейностите по управление на човешките ресурси; административно-стопанското обслужване; правното и информационното обслужване на дейностите в териториалното поделение; управлението на собствеността и обществените поръчки. Към структурното звено работят общо 17 щатни служители и двама служители на длъжност „деловодител“ от извънщатната численост (19% от всички заети). На пряко подчинение на директора са двама служители - финансов контрольор и лекар, председател на медицинската комисия.

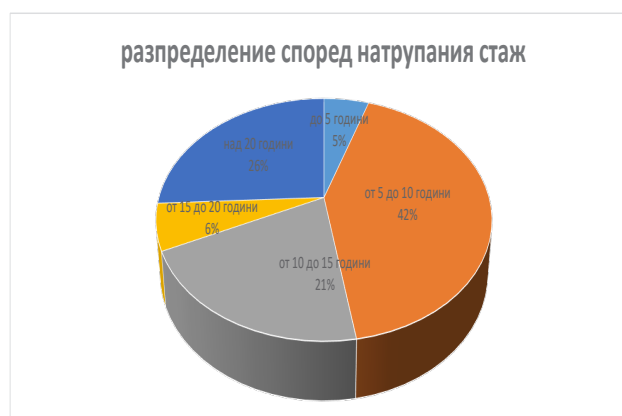
Специализираната администрация се състои от два отдела - отдел „Пенсии“ и отдел „Краткосрочни плащания и контрол“. Първият включва три сектора - „Отпускане на пенсии“, „Изплащане на пенсии“ и „Пенсионно обслужване“. Също толкова са и във втория - „Контрол по разходите на ДОО“,

„Краткосрочни плащания“ и „Осигурителен архив“. В звената от специализираната администрация са заети 78,5 щатни и извънщатни бройки или 78% от работещите в териториалното поделение.

От всички, назначени в структурата на териториалното поделение, 89 са жени и едва 8 са мъже.

Служителите, които имат над 20 години трудов стаж в структурата на НОИ, са 25. Със стаж от 15 до 20 години са шестима служители. От 10 до 15 години са 20, а тези с опит в структурата от 5 до 10 години са 41. Новоназначените (със стаж до 5 години) заемат 5 щатни бройки.

Служителите в ТП на НОИ – гр. Пазарджик, притежаващи висше образование, са 67, а тези със средно са 30.

Финансови резултати за първите шест месеца на 2016 г.

Отчитането на приходите и разходите в ТП на НОИ – гр. Пазарджик е организирано в съответствие с утвърдената от НОИ Счетоводна политика и Индивидуалния сметкоплан, съобразени със Закона за счетоводството, Кодекса за социално осигуряване и други нормативни актове.

За периода от 1 януари до 30 юни 2016 г. в бюджета на държавното обществено осигуряване от ТП на НОИ - гр. Пазарджик са възстановени средства по начислени вземания както следва:

- по разпореждания по чл. 114 от КСО и ревизионни актове за начет по чл. 110 от КСО за ПОВН и ПРО – 18 209,55 лв., от които 14 092,84 лв. главници и 4 116,71 лв. лихви;
- по разпореждания по чл. 114 от КСО и ревизионни актове за начет по чл. 110 от КСО за ПОБ – 29 201,35 лв., от които 27 794,39 лв. главници и 1 406,96 лв. лихви;
- по разпореждания по чл. 98, ал. 2 и чл. 114, ал. 5 от КСО и ревизионни актове за начет по чл. 110 от КСО за пенсии – 7 880,37 лв., от които 6 120,29 лв. главници и 1 760,08 лв. лихви;
- от наказателни постановления - 350 лв.

За събиране на неправомерно получените парични обезщетения са предприети адекватни и своевременни действия - направени са удържки от пенсии, парични обезщетения за безработица и такива за временна неработоспособност, изпратени са запорни съобщения, а преписките за непогасените вземания са предадени на Национална агенция за приходите (НАП). Извън посочените по-горе суми от приходната агенция (по всички направления) са събрани общо 5 021,00 лв. (главници и лихви).

За първото полугодие на годината чрез Български пощи ЕАД са изплатени пенсии в общ размер 61 894 973.40 лв., от които:

- от фонд „Пенсии” – 58 457 187,56 лв.;
- от фонд „Пенсии, несвързани с трудовата дейност” – 3 048 822,38 лв.;
- от фонд „Трудова злополука и професионална болест” – 388 963,46 лв.

За разглеждания период са изплатени парични помощи по дейността за профилактика и рехабилитация в размер на 91 034,50 лв. Разпределението по фондове е:

- от фонд „Общо заболяване и майчинство”- 83 272,20 лв.;
- от фонд „Пенсии”- 6 531,30 лв.;
- от фонд „Трудова злополука и професионална болест”- 1 231,00 лв.

В касата на ТП на НОИ – гр. Пазарджик за същия период са обслужени 1 355 клиенти, които са внесли суми както по Тарифата на НОИ, така и по надвзети обезщетения и помощи по КСО, наказателни постановления, разпореждания и др. Общият размер на внесените суми е 14 432,88 лв. Сумите по Тарифата на НОИ, постъпили по банков път, възлизат на 400 лв.

За първите шест месеца на 2016 г. по дейност „Служби по социално осигуряване” са извършени разходи в размер на 120 594,46 лв., от които 106 509,98 лв. са изразходвани за издръжка. Най-голям дял в тях заемат „Външните услуги”, които са в размер на 58 087,16 лв. или 54,50% от издръжката на управлението.

Отдел „Пенсии“

Като част от Специализираната администрация отдел „Пенсии” осъществява административното пенсионно производство по отпускане и изплащане на пенсии, включително и по международни договори в областта на социалното осигуряване за лица с настоящ адрес в Република България. Отделът се състои от общо 40 служители, разпределени в три сектора - „Пенсионно обслужване“, „Отпускане на пенсии“ и „Изплащане на пенсии“.

Статистическите данни, свързани с отпускането и изменението на пенсии в ТП на НОИ – гр. Пазарджик показват следното:

- приети заявления за отпускане на лични пенсии – 1 865 бр.;
- приети заявления за отпускане на пенсии, свързани с прилагане на международни договори – 111 бр.;
- приети заявления за пенсии по чл. 68 от КСО, свързани с прилагане на чл.9а, ал.2 от КСО (закупуване на недостигащ осигурителен стаж) – 71 бр.;
- приети заявления за отпускане на наследствени пенсии и добавки от наследодател непенсионер – 161 бр.;
- приети заявления за отпускане на наследствени пенсии и добавки от наследодател пенсионер – 853 бр.;
- приети заявления, свързани с изменение на пенсията – 2 861 бр.;
- обработени експертни решения, свързани с отпускане на нови пенсии за инвалидност и преосвидетелстване на лицата – 4 207 бр.;
- постъпили жалби, включително и срещу разпореждания за пенсии по чл. 117 от КСО – 56 бр.;

- постъпили запитвания от граждани и институции, свързани с прилагане на пенсионното законодателство – 142 бр.;

- постановени разпореждания по заявления от периода 01.01. - 30.06.2016 г. – 9 576 бр.

Статистическата информация по отношение на изплащането на пенсиите показва, че средномесечният брой пенсионери в област Пазарджик е 76 099, а средномесечният брой изплащани пенсии е 115 940. Средномесечният размер на разходите за пенсии на териториалното поделение е 21 736 030,81 лв. За изследвания период общата сума на постановените разпореждания за възстановяване на надвзети пенсии по вина на пенсионери е 5 052,53 лв (главница и лихви).

Отдел „Краткосрочни плащания и контрол“

В отдел „Краткосрочни плащания и контрол“ работят общо 35 щатни служители, а назначените по ПМС №66/1996 г. са 3,5. Структурата се състои от секторите „Краткосрочни плащания“, „Контрол по разходите на ДОО“ и „Осигурителен архив“.

Предоставяните в приемната на ТП на НОИ – гр. Пазарджик услуги, свързани с дейностите, осъществявани от отдел „Краткосрочни плащания и контрол“, са:

- прием на документи и консултации относно отпускане и изплащане на парични обезщетения за безработица и гарантирани вземания на работниците и служителите при несъстоятелност на работодателя;

- прием на документи и консултации на граждани и осигурители относно отпускане и изплащане на парични обезщетения за временна неработоспособност, майчинство, трудоустрояване и помощ при смърт;

- прием на заявления за издаване на преносими документи за друга държава по европейски регламенти и международни договори;

- прием на заявления за издаване на удостоверения за осигурителен стаж и/или доход и на удостоверения по чл. 5, ал. 10 от КСО;

- издаване на удостоверения за ползване на парични помощи за профилактика и рехабилитация;

- издаване на удостоверения за изплатени краткосрочни обезщетения;

- издаване на персонален идентификационен код (ПИК) на физически лица и идентификационен код на осигурител (ИКО);

- издаване на осигурителни книжки;

- прием на заявления за издаване на удостоверения за зачитане на осигурителен стаж със заплащане на осигурителни вноски по чл. 9а от КСО;

- прием на декларации за трудови злополуки.

В сектор „Краткосрочни плащания“ работят общо 21 щатни служители в постоянните работни места на ТП на НОИ – гр. Пазарджик в общините Пазарджик, Велинград и Пещера. В офисите на териториалното поделение в градовете Велинград и Пещера служителите осъществяват дейностите, свързани с краткосрочните обезщетения и прием на заявления за другите административни услуги, предоставяни от НОИ.

За периода 01.01. - 30.06.2016 г. в ТП на НОИ – гр. Пазарджик са приети заявления за отпускане и изплащане на парични обезщетения за безработица от 3 787 лица, като средно на месец са изплащани по 4 519 бр. такива. Общата сумата на изплатените обезщетения за безработица за периода е равна на 8 243 735,97 лв., като средният месечен размер на плащанията е 304,08 лв. Издадените разпореждания във връзка с правото на парично обезщетение за безработица са 8 709. За същия период са издадени 60 бр. разпореждания за възстановяване на добросъвестно и недобросъвестно получени суми.

В ТП на НОИ – гр. Пазарджик са приети заявления от 245 безработни лица с последно упражнявана трудова дейност в държава-членка на ЕС, което съставлява 6,47% от общия брой на приетите заявления за отпускане на парични обезщетения за безработица.

Приетите основни документи за изплащане на парични обезщетения и помощи от ДОО за периода 01.01. - 30.06.2016 г. е 54 952 бр., които са подадени от 4 622 различни осигурители. Общият брой на лицата, на които е изплатено парично обезщетение за временна неработоспособност, бременност, раждане и отглеждане на дете, е 22 571, а сумата на изплатените парични обезщетения и помощи от ДОО е в размер на 12 308 751,71 лв.

Служителите на сектор „Контрол по разходите на ДОО“ осъществяват дейностите по контрола на разходването на средствата от ДОО, издаването на осигурителни книжки, удостоверяването на осигурителен стаж и доход, както и издаването на удостоверения и контрола на дейността по профилактика и рехабилитация. Структурата отговаря още за приема на документи и организацията на процеса по деклариране, ре-

гистриране и отчитане на трудовите злополуки и професионалните болести. Тя контролира още експертизата на временната неработоспособност, удостоверяването на осигурителен стаж по реда на чл. 9а от КСО и др.

За първото шестмесечие на 2016 г. от контролните органи на ТП на НОИ – гр. Пазарджик във връзка с осъществяваните контролни дейности са съставени 657 документа, от които:

- констативни протоколи – 600 бр.;
- ревизионни записки – 42 бр.;
- актове за начет - 15 бр. за общо 12 682,84

лв. (погасени);

- разпореждания по чл. 114 от КСО – 15 бр.

По подадени заявления от осигурители и самоосигуряващи се лица, както и при извършване на проверки и ревизии от инспекторите по осигуряване, са издадени 725 бр. задължителни предписания. Издадените удостоверения за закупен стаж по реда на чл. 9а от КСО са 75 бр.

През първите шест месеца на 2016 г. в ТП на НОИ – гр. Пазарджик са приети и обработени 28 декларации за трудови злополуки. Признати за трудови злополуки по чл. 55, ал. 1 от КСО са 27 злополуки, като няма смъртен случай при трудова злополука, настъпила при осигурител на територията на Пазарджишка област.

Във връзка с ползването на електронните услуги на НОИ за първото шестмесечие на годината са издадени 2 606 бр. ПИК на граждани и 51 бр. ИКО на осигурители. За същия период са издадени 446 удостоверения за ползване на програмата за профилактика и рехабилитация.

В помещения на адрес ул. „Константин Величков“ №20 е разположен сектор „Осигурителен архив“. За осъществяване на дейността на сектора по приемане, съхраняване и използване на трудовоправната документация на прекратени осигурители без правоприменик са заети 6,5 служители, от които трима щатни. Въз основа на приетата документация се удостоверява положението на наетите лица трудов и/или осигурителен стаж и доход за време на упражняване на трудова дейност при прекратени осигурители без правоприменик.

За периода 01.01. - 30.06.2016 г. в ТП на НОИ – гр. Пазарджик са предадени и иззети разплащателни документи на 26 прекратени осигурители без правоприменик, като приетите дела са 272. Издадените удостоверения по чл. 22, ал. 1-3 от Инструкция № 5/30.06.2005 г. на управителя на НОИ са 41.

За същия период в приемната на териториалното

поделение на НОИ в гр. Пазарджик и в изнесените работни места са приети 1 213 заявления за удостоверяване на осигурителен стаж и доход, като 510 от тях са препратени към компетентните териториални структури на института в страната.

От служителите на сектора са издадени 922 бр. удостоверения за трудов и/или осигурителен стаж и/или доход, от които:

- удостоверения за осигурителен стаж (УП-13) – 349 бр.;
- удостоверения за осигурителен доход (УП-15) – 572 бр.;
- удостоверения за осигурителен стаж на земеделски стопанин-кооператор (УП-14) – 1 бр.

Уведомителните писма за отказ за издаване на документи за осигурителен стаж и/или доход, поради липса на предадена документация от осигурител и/или липса на данни за заявителя в предадената и съхранявана в НОИ документация на прекратен осигурител са 143.

Обучения

Обученията в ТП на НОИ – гр. Пазарджик през първото шестмесечие на 2016 г. са общо дванадесет. Общият брой на служителите на структурата, участвали в обученията е двадесет и четири.

Правно обслужване

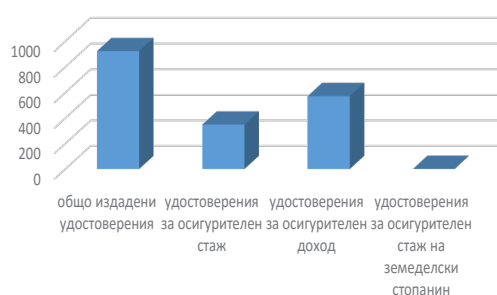
За разглеждания период в ТП на НОИ – гр. Пазарджик по реда на чл. 117 от КСО са постъпили общо 66 жалби. С 27 от тях се оспорват актове на отдел КПК, а с 39 – такива на отдел „Пенсии“.

Общият брой на постановените решения на директора на териториалното поделение е 52, от които:

- по обжалвани актове на отдел КПК – 17 бр.;
- по обжалвани актове на отдел „Пенсии“ – 35 бр.

Актовете за прекратяване, постановени по недопустими жалби, са пет, а издадените наказателни постановления - четири.

Издадени удостоверения за периода януари-юни 2016г.

Чужд опит**МИГРАНТИТЕ И БЕЖАНЦИТЕ: ПОГЛЕД КЪМ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВАТА**Източник: Международна асоциация за социална сигурност (www.issa.int)

В международен мащаб сегашните движения на населението, включващи икономически мигранти и бежанци, се отразяват на все по-голям брой страни и най-вече на по-големите градски центрове. Актуални данни сочат, че има около един милиард вътрешни и международни мигранти и над 15 милиона бежанци. Показателно е, че отварянето за бежанци на границите в някои европейски страни през 2015 г. съсредоточи международното внимание върху националните органи и върху това как те се справят с редица непосредствени предизвикателства, включително посрещане на социалноосигурителните нужди на бежанското население.

Някои от непосредствените предизвикателства за властите при определянето на по-широките нужди на бежанците произтичат от различния правен статут по отношение понятието “бежанци” спрямо понятието “мигранти”. В резултат на това, същите разлики в правния статус могат да имат определящо влияние върху възможните степен и форма на институционални отговори, предоставяни от публичните администрации като агенциите за социално осигуряване и доставчиците на здравни услуги.

Върховният комисариат на ООН за бежанците (ВКБООН) твърди, че “бежанци и мигранти, дори ако те често пътуват по същия начин, са коренно различни и поради тази причина се третират по различен начин от съвременното международно право”.

В Конвенцията за бежанците от 1951 г. е посочено, че бежанец е някой, който “поради основателен страх от преследване по причина на раса, религия, националност, принадлежност към определена социална група или политически убеждения, се намира извън страната, чийто гражданин е, и не е в състояние (или поради свои опасения не желае) да се ползва от закрилата на тази страна”.

Споразумения за социална сигурност

В исторически план програмите за социална сигурност са разработвани първо, за да предложат защита на работниците от съответната държава и на

техните близки. С течение на времето следствие на определени законови разпоредби (като двустранни и многостранни споразумения за социална сигурност, например) и по начин, който варира в зависимост от страната, системите за социална сигурност получават възможност да подкрепят регистриралите се законно икономически мигранти - т.е. установили се чуждестранни работници.

Двустранни и многостранни споразумения

Двустранните споразумения обикновено се подписват между международните търговски партньори, в случай че между тях има значителен поток от работници, които се движат напред-назад между двете национални юрисдикции. Многостранните споразумения обикновено имат подобно основание, като могат да бъдат изградени и върху исторически и езикови връзки. Пример за многостранно споразумение е Иберо-американската многостранна конвенция за социална сигурност, подписана между Испания, Португалия и 12 страни от Латинска Америка. Наръчникът на МАСО за разширяването на социалната сигурност по отношение на работниците-мигранти предлага широк поглед върху такива споразумения и представя доказателства за добри примери от практиката на администрациите за социално осигуряване по отношение на нуждите на работниците-мигранти и техните близки.

Редица допълнителни фактори са в основата на развитието на подобни споразумения. Първо, подобна разпоредба отразява относителните административни възможности за удовлетворяване потребностите на легални, икономически активни работници-мигранти.

Второ, тя отразява икономическата (а по този начин и относителната политическа) сила на тези работници да искат и да придобият такава защита както в приемащата, така и в изпращащата мигранти държава - много национални икономически активно търсят работници-мигранти или като стратегически отговор на застаряването на населението и опасенията по отношение на един бъдещ недостиг на работна ръка в ключови области на национална-

та икономика, или като целенасочен, краткосрочен начин да се отговори на търсенето на работна ръка в развиващите се сектори на икономиката. На свой ред, мащабът на паричните потоци, внасяни в родните икономики от задграничните работници, също може да бъде значителен.

Друг фактор е, че програмите за социална сигурност на работниците и техните близки остават (в повечето страни) осигурителни програми, в които работниците внасят периодично финансови вноски (обикновено се приспадат от доходите им при източника). Ето защо, работниците-мигранти по време на своята икономическа активност в т.н. „период на временно пребиваване в приемащата страна“ имат важен пряк финансов принос към собственото си социално осигуряване. Освен това, техните вноски подкрепят финансовата стабилност на пенсионната система на страната-домакин – заключение, подкрепено от едно скорошно проучване, проведено от Централната администрация на Националното пенсионно осигуряване на Унгария. Освен това, те имат непряк принос за финансирането на социалната защита чрез плащането на данъци върху потреблението.

Какви са социалните права за бежанците?

За разлика от случаите на икономически мигранти, ролята на системите за социална сигурност при подпомагането на бежанците много често е по-слабо дефинирана и разбрана. Докато основните нужди, като например жилище, облекло, храна и здравни грижи, са обикновено предоставяни от държавните органи, източниците на парични помощи, предоставяни на бежанците, могат да се различават в зависимост от страната и да бъдат изплащани на дневна, седмична или месечна база. Някои страни пък предоставят само еднократни финансови помощи.

Във Великобритания основната инстанция, отговорна за финансовите плащания към бежанците, е Министерството на външните работи, а не Министерството на труда и пенсиите. По принцип, ако една молба за убежище е одобрена, достъпът до основни социалноосигурителни плащания и услуги за търсене на работа може да бъде подобен на този за всички граждани, но много често достъпът до тях може да бъде ограничен до човек, който пребивава дългосрочно на определен адрес. Това е характерно за страни, в които структурите на местната власт или на общините участват в осигуряването на някои помощи и услуги.

Точно както свободата на придвижване може да бъде ограничена, така и правото на работа за бежанците, които очакват решение на молбата си за убежище, може да бъде орязано. Въпреки, че по силата на Конвенцията за бежанците от 1951 г. бежанци, на които е предоставено убежище, могат да се включат в трудовия пазар, в началния период след пристигането в страната възможностите за започване на легална работа варират. Държавите обикновено правят разлика между приетите за бежанци, на които обикновено се осигуряват пълни права за работа, и лицата, търсещи убежище, които могат да се сблъскат със законоопределени периоди на изчакване с различна продължителност. Въпреки това, всички бежанци често се сблъскват с бариери за намиране на легална заетост, които могат да бъдат свързани с административни пречки, ксенофобия и отчетените нива на безработица и възможности за създаване на работни места в икономиката.

На национално ниво общите краткосрочни разходи за някои програми за социално осигуряване, но не всички, могат да нарастнат. Ръстът в одобрените молби за предоставяне на убежище в Германия, например, довел до голямо увеличение на населението на възраст 15 или повече години, се оказва приемлив за изплащаните обезщетения за безработица. В Италия ситуацията е различна - достъпът до обезщетенията за безработица зависи от предишната трудова история, а това изключва бежанците.

Съвсем наскоро в Европейския съюз (ЕС) тези различия доведоха до предложенията бежанците, които нямат достъп до различните социални права, предлагани в различните държави-членки, да са все по-селективно подбирани от страната, в която те биха искали да кандидатстват за убежище. Съгласно законодателството на ЕС отговорността за бежанците, търсещи убежище, пада върху държавата-членка, през която бежанецът влиза за първи път в зоната на съюза. С високия обем на пристигащи бежанци (в ЕС в момента има над 500 000 висящи молби за убежище), най-вече от Сирия, това правило бива поставено под въпрос предвид факта, че то поставя основната тежест върху ограничен брой държави. В отговор на тази тежест, пред която са изправени някои държави от ЕС, Съюзът може да обмисли намаляването на стимулите, които привличат повечето бежанци, чрез ограничаване на плащанията в брой в полза на по-широкото използване на обезщетенията в натура.

Други страни обмислят или вече открито призовават органите за социално осигуряване по някакъв начин да спомогнат за облекчаване на напрежението, причинено от големия брой бежанци. Федералното пенсионно осигуряване в Германия беше мобилизирано от федералното правителство да изпълнява задачи, които не са обхванати от законовия му мандат, като например: предоставяне на осигурителни номера на бежанци, подпомагане на общинските власти при обработката на молбите за убежище, организиране на настаняването, осигуряване на първична медицинска помощ, организиране на езикови курсове по немски, предлагане на рехабилитация при нарушения вследствие на посттравматичен стрес, както и организиране на професионални обучения и стаж. Финансовите последици от тази необичайна и спешна реакция на социалното осигуряване в Германия вероятно ще бъдат значителни.

Турция е може би държавата, в която мащабите на това предизвикателство, поставено от бежанците, са най-големи – страната е приела повече от 2 милиона бежанци, предимно от Сирия и Ирак, предлагайки им образование, здравеопазване и социални услуги.

Значението на комуникацията

Различната природа на социалноосигурителните права на бежанците в различните страни може да доведе до недоразумения, а също така насърчава и умишлената дезинформация. Съществува една важна необходимост за националните органи и агенциите за социално осигуряване да комуникират чрез конкретни медии за всичко, свързано със социалноосигурителните права на бежанците. Това може да доведе до по-доброто разпространение на информация към местните граждани и към бежанците, но може и да включва и организиране на информационни кампании в страните, които са източници на значителен брой бежанци и мигранти. Германия вече е провела кампании от подобен характер в Афганистан и Косово.

Австралия е друга държава с подобен опит, макар и само на вътрешно ниво. През 2012 г. правителството на Австралия реши да оспори циркулиращите в публичното пространство неверни твърдения, че бежанците са имали по-добри социалноосигурителни права от австралийските граждани. Това беше направено чрез осигуряване на ясно разяснение на правата, продължителността

на периода на изчакване и задълженията на бежанците на австралийска територия.

По-сложно бъдеще

В световен мащаб движението на населението е станало по-сложно, изискващо съображения от социално и от икономическо естество, а също и такива, които са свързани с националната сигурност и политическата стабилност. Друг елемент от сложността е сегашното равнище на движенията, което достигна до невиджани от Втората световна война нива. Освен това, сегашният по-голям брой икономически мигранти съвпада със сериозните потоци от бежанци - лица, чиято мотивация да се преместят в друга държава се смята за принудителна и не задължително икономическа.

По отношение на бежанците важният въпрос е може би продължителността на времето, което минава преди подадената молба за убежище да започне да се обработва и да бъде взето решение за това дали лицето има право да остане в приемащата страна. Германия и Швеция, две от европейските страни, които приемат най-голям брой кандидати за убежище през 2015 г., са насочили значителни ресурси в обработката на молбите за убежище. В Германия досегашното средно време за обработка на искане за предоставяне на убежище е намаляло, но остава по-дълго от пет месеца. В Швеция големият обем документи постепенно е удължил срока на изчакване на повече от шест месеца. В САЩ обаче, срокът за изчакане за кандидатите за убежище обикновено е най-малко две години.

С нарастването на броя на бежанците, получаващи убежище или очакващи да се заселят в друга страна за продължителен период от време (средно за 20 години), ще възникне необходимостта от мащабна институционална координация, решения за отпускане на бюджетни средства и подкрепа от страна на властите на национално и местно равнище, както и за общините. Координация ще е необходима и между отделните страни. Такава вече се наблюдава между държавите-членки на ЕС и страните, които са част от споразуменията на Европейската асоциация за свободна търговия. Все по-често след първоначалния период на пристигане и установяване на бежанците основна роля започват да имат другите публични институции, включително системите на здравеопазването, агенциите по заетостта и социалноосигурителните администрации.

Отражение върху ресурсите на социално-осигурителните администрации

В най-общия случай последствията за ресурсите на администрациите за социално осигуряване и за здравна грижа няма как да бъдат напълно различни в краткосрочен план. По отношение на разходите на здравната система - неизвестни са здравните статуси и необходимостта от здравна грижа на бежанското население. Другото, на което трябва да бъде обърнато внимание, е каква част от бежанците, които се борят за предоставяне на убежище, стават икономически активни и плащат осигурителни вноски и данъци, ще подпомогнат финансовото състояние на системите за социална сигурност и на тези на здравеопазването, както и публичните бюджети като цяло.

В дългосрочен план обаче (и то най-вече при застаряващите развити икономики) се очаква резултатите за системите за социална сигурност и за националните икономики да бъдат като цяло положителни, поради редица причини: следствие на ниските нива на раждаемост при застаряващите общества, реалната имиграция се превръща в основен фактор за нарастването на населението; бежанците (както и мигранти) стимулират данъчната икономическа активност чрез стабилизиране броя на доставчиците, клиентите, дистрибуторите и служителите, които са на разположение на бизнеса и публичните услуги. Въпреки това, остават редица неясноти. Сред най-важните от тях е и нивото на бъдещата заетост сред бежанците и членовете на техните семейства.

(превод: Петър Иванов)

Чужд опит**СОЦИАЛНОТО ОСИГУРЯВАНЕ В ЕВРОПА
Е ИЗПРАВЕНО ПРЕД СЕРИОЗНИ
ТРАНСФОРМАЦИИ**

Източник: Международната асоциация за социално осигуряване (www.issa.int)

Продължаващата трансформация на пазарите на труда, растящото неравенство и растежът на нестандартната заетост в комбинация с демографските тенденции създават нови изисквания към системите за социална сигурност в Европа, които ще наложат фундаментални промени и иновации от страна на администрациите. Това са част от констатациите, представени на Регионалния форум за социално осигуряване в Европа, който приключи работа на 20 април т.г. в шведската столица Стокхолм. В него участваха над 100 организации от 50 страни. Събитието привлече рекордните 330 политици и експерти от целия регион в момент, в който системите за социална сигурност се управляват в условията на дълбока социална промяна, фискални ограничения и икономическа несигурност.

Приветствайки международната аудитория в Стокхолм, министърът на социалната сигурност на Швеция Аника Страндхел подчерта, че социалното осигуряване трябва да се разглежда като инвестиция в обществото и хората, както и като възможност на прилагане на важни социални политики, като например насърчаването на равенството между половете. „Самата МАСО е инвестиция в по-добра социална сигурност за всички нас“, каза тя.

„Ето защо социалното осигуряване трябва непрекъснато да се адаптира към нови ситуации“, отбеляза Страндхел, давайки пример за това как нарастващата продължителност на живота в Европа трябва да бъде съчетана с по-дълъг трудов живот и придружена от промени в обучението, пенсиите и политиките по отношение пазара на труда.

Контекстът за трансформация на социалното осигуряване

„Ситуацията при социалното осигуряване днес е съвсем различна“, каза в уводните си думи президентът на МАСО Ерол Франк Щоове.

„Във времена на значителна трансформация на пазара на труда, демографски промени и променящи се семейни структури е нужно ние да правим нововъведения, за да можем да осигурим по-гъвкав и последователен подход на социалното осигуряване“, подчерта той.

„Социалното осигуряване е едно от най-добрите нововъведения на човечеството“, каза в обръщението си към форума бившият шведски премиер Фредрик Рейнфелд. Той призна, че има широк политически и обществен консенсус за стойността на системите за социална сигурност, но въпросът е как да се развиват и поддържат тези успехи във времена на нови ограничения.

Необходимостта от нови подходи беше демонстрирана от Алън Ларсон, специален съветник на Европейската комисия, който е и един от основните архитекти на Европейския стълб за социални права. „Европа се радва на някои от най-добре развитите социални системи в света, отбеляза той, но традиционният европейския социален модел е заплашен по безпрецедентен начин от социалната, технологичната и икономическата трансформация“.

„Ние сме в началото на процес на фундаментална промяна в света на труда и ще трябва да изграждаме нови системи за социална сигурност за по-добра защита на работниците в този нов контекст“, заяви Алън Ларсон. „Това, от което се нуждаем, е промяна на парадигмата, нови стратегии, нови форми на сътрудничество“, каза той.

Ръководителят на отдел „Социалната политика“ в Организацията за икономическо сътрудничество и развитие Моника Куешър сподели мащабите на тази промяна, очертани на базата на международни изследвания и данни. „Две световни мегатенденции - растящото неравенство и глобалното застаряване, ще представляват основните предизвикателства пред системите за социална защита в света“, потвърди тя.

„Ние трябва да намерим начините да запазим системите за социална сигурност (може би един от най-големите успехи на социалната политика като цяло) докато работим върху новите предизвикателства и неконвенционалния пазар на труда“, подчерта Куешър.

Ан Дроуин от Международната организация на труда отбеляза, че икономическата глобализация е донесла необходимото международно измерение на дебата за социалното осигуряване, което изисква от важните фактори в сферата на социалната сигурност по-ефективна намеса в глобалния дневен ред в области като корпоративната социална отговорност.

Защита и инвестиция в хората

Европейската социална сигурност постепенно се измества от осигуряване на защита към инвестиране в социален и икономически напредък, като участниците във форума се запознаха с няколко примера за това как администрации за социално осигуряване действат в подкрепа на интегрираните политики най-вече чрез по-добра координация с образование, обучение и здравна помощ.

Съвременните системи за социална сигурност трябва все повече да намират начини за подкрепа на капацитета, за насърчаване на заетостта, както и за намаляване на рисковете и социалното изключване. Социалното осигуряване вече широко се възприема от политиците като основна инвестиция в хората и обществото, съгласиха се участниците.

„В развитите икономики социалната и икономическата ефективност са двете страни на една и съща монета. Инвестициите в хората са от основно значение за икономическото развитие. Сега се нуждаем от нови взаимоотношения между икономически, фискални и социални политики. Време е за нови стратегии, нови форми на сътрудничество“, заяви Алън Ларсон.

„Все по-често се налага да се избира цялостен подход в отговор на социалните потребности отвъд единствено заместването на дохода“, твърди Моника Куешър.

„Данните потвърждават, че ниското образование и лошото здраве водят до неравенство в напреднала възраст и затова усилията на социалните политики трябва да обхващат целия жизнен цикъл на хората – от ранна детска възраст и след това“, каза тя.

В рамките на Регионалния европейски форум за социално осигуряване Националният осигурителен институт (НОИ) бе отличен със специална награда за постижения в електронния обмен на документи и данни за изплащане на краткосрочни обезщетения. Престижната награда бе връчена на управителя на НОИ г-н Бисер Петков от президента на МАСО г-н Ерол Франк Стоове.

Фокусиран върху ключови иновации, добри практики и високи постижения в системите за социална сигурност на европейските институции за социално осигуряване, форумът е платформа за изпълнителни директори и висши администратори, политици и експерти, които споделят информация и анализират състоянието на социалната сигурност и администрациите в Европа.

Акцент на форума е традиционната награда на МАСО, която е признание за постиженията на институциите за социална сигурност в региона. Конкурсът „Награди за добри практики“ на МАСО се провежда на всеки три години, като тази година събра общо 71 участници от 27 организации в 19 страни.

Иновации в отговор на новите изисквания и променящите се нужди

Сблъсквайки се с бързите промени и непрекъснатите ограничения, социалноосигурителните администрации прилагат множество иновативни подходи. Това стана ясно от проектите, представени в конкурса за наградата за добри практики, който се проведе по време на форума.

„Масовата дигитализация през последното десетилетие доведе до пълна трансформация на публичната администрация, включително и на системите за социална сигурност“, каза генералният

директор на исландската социалноосигурителна администрация. „Иновативните подходи, както и използването на новите смарт технологии, имат значително подобрена ефективност и ефикасност“.

Генералният секретар на МАСО Ханс-Хорст Конколевски призова системите за социална сигурност да работят за осигуряването на обслужване, в центъра на което да стоят гражданите, и за по-ефективно разработване на обезщетения и услуги през целия живот на лицата.

„По-ефективното администриране трябва

да бъде подкрепено от по-добра координация и интеграция, както и от повишеното използване на обществените комуникации“, каза той.

„В дигиталната икономика информационните технологии са ключов фактор за иновациите“, смята Брайън Лий Арчър, директор на SAP Института за електронно правителство на Австралия. Въпреки че разрушителният характер на иновациите може да изглежда в противоречие с консервативния характер на социалното осигуряване, този род администрации са важни потребители на високотехнологични платформи и ще трябва да се съсредоточат повече върху ефективното използване на данните, които те събират.

От своя страна Моника Куешър призова социално-осигурителните администрации да подхождат по-гъвкаво. „Ние трябва да бъдем готови да си зададем въпроса дали моделите, по които са били изградени осигурителните институции, са все още валидни и дали социалното осигуряване е само за тези, които имат принос към него, или има и други стимули, които са необходими, за да се осигури независимо и всеобхватно социално осигуряване“, попита тя.

Предизвикателните времена изискват повече социална сигурност

В заключителните си думи генералният секретар Ханс-Хорст КонколеВСКИ посочи няколко причини за оптимизъм. „Изискванията към социалното осигуряване са все по-разнообразни, отбеляза

той, но в същото време има широк политически консенсус относно това, че ефективните и гъвкавите системи за социална сигурност са важна инвестиция в съвременните икономики“.

„Трудните времена изискват повече социална сигурност, а не по-малко, и нашите системи ще трябва да се развиват, за да се справят в тази нова среда“, каза още КонколеВСКИ.

„Форумът потвърди, че ефективните реакции са налице, и че можем да бъдем уверени, че системите за социална сигурност ще продължат да осигуряват защита и превенция на населението в Европа в тези времена на промени“, заяви КонколеВСКИ.

Той подчерта, че МАСО има уникалната роля да осигурява платформи, стандарти и подкрепа за иновациите и добрите практики, както и да отхвърля стереотипите и конвенционалното мислене.

Катрин Уестлинг Палм, генерален директор на Шведската пенсионна агенция като домакин на събитието, посочи решаващото значение на обмяната на опит и експертиза. „С присъствието на представители на националните системи от цяла Европа форумът демонстрира една от най-ценните роли на МАСО - да се учим взаимно, за да можем да отговорим по-добре на интересите на хората, на които сме призвани да служим“.

Форумът беше последното от групата регионални събития, предшествващи основната проява на МАСО - Световният форум за социално осигуряване, който ще се проведе в Панама през ноември 2016 г.

(превод: Петър Иванов)

РЕШЕНИЕ № Р1 ОТ 12 ЮНИ 2009 ГОДИНА ЗА ТЪЛКУВАНЕ НА ЧЛЕН 50, ПАРАГРАФ 4, ЧЛЕН 58 И ЧЛЕН 87, ПАРАГРАФ 5 ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕО) № 883/2004 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА ОТНОСНО ОТПУСКАНЕТО НА ОБЕЗЩЕТЕНИЯ ЗА ИНВАЛИДНОСТ И СТАРОСТ И ОБЕЗЩЕТЕНИЯ НА ПРЕЖИВЕЛИ ЛИЦА (ТЕКСТ ОТ ЗНАЧЕНИЕ ЗА ЕИП И ЗА СПОРАЗУМЕНИЕТО МЕЖДУ ЕО И ШВЕЙЦАРИЯ) (2010/С 106/07)

Източник: Официален вестник на Европейския съюз

Административната комисия за координация на системите за социална сигурност, като взе предвид член 72, буква а) от Регламент (ЕО) № 883/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 г. за координация на системите за социална сигурност (1), съгласно който Административната комисия е натоварена с разглеждането на всички административни въпроси и въпросите, свързани с тълкуването, произтичащи от разпоредбите на Регламент (ЕО) № 883/2004 и Регламент (ЕО) № 987/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 16 септември 2009 г. за установяване на процедурата за прилагане на Регламент (ЕО) № 883/2004 за координация на системите за социална сигурност (2), като взе предвид член 50, параграф 4, член 58 и член 87, параграф 5 от Регламент (ЕО) № 883/2004, като има предвид, че е необходимо да бъде изяснено прилагането на член 50, параграф 4, член 58 и член 87, параграф 5 от Регламент (ЕО) № 883/2004 и да бъдат предоставени нужните насоки на институциите, натоварени с изпълнението на посочените разпоредби, в съответствие с условията, предвидени в член 71, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 883/2004, реши:

I. Прилагане на член 50, параграф 4 от Регламент (ЕО) № 883/2004

1. Институцията, която изплаща обезщетението, извършва автоматично ново изчисление, когато бъде информирана, че бенефициерът изпълнява

условията за отпускане на обезщетение съгласно законодателството на другата държава-членка. Не се пристъпва към ново изчисление, в случай че периодите, завършени съгласно законодателството на другите държави-членки, вече са били взети предвид при отпускането на обезщетението и след отпускането на първоначалното обезщетение не са били натрупани други периоди. Когато обаче се прилагат допълнителни условия (различни от завършването на осигурителните периоди), като достигане на възрастта за отпускане на обезщетение или промяна в броя на децата, които трябва да бъдат взети предвид, това автоматично налага извършването на ново изчисление.

2. Институцията, която извършва ново изчисление на отпуснато преди това от нея обезщетение, взема предвид при изчислението всички периоди на осигуряване и/или пребиваване, както и всяко друго условие, което бенефициерът изпълнява по своето собствено законодателство и по законодателството на другите държави-членки към датата на отпускане на преизчисленото обезщетение.

3. Съответният ден е денят на настъпване на риска в държавата-членка, в която последно са били изпълнени условията за придобиване на права.

II. Прилагане на член 58 от Регламент (ЕО) № 883/2004

4. Институцията, която отпуска добавка в

съответствие с член 58 от Регламент (ЕО) № 883/2004, уведомява компетентната институция на всяка друга държава-членка, по чието законодателство бенефициерът има право на обезщетение, отпуснато в съответствие с разпоредбите на глава 5 от регламента.

5. Компетентната институция на всяка друга държава-членка, която предоставя на бенефициера обезщетение по силата на глава 5 от Регламент (ЕО) № 883/2004, уведомява през месец януари всяка година институцията, която изплаща добавката, за сумата, която тя изплаща на бенефициера, считано от 1 януари на същата година. 24.4.2010 г. ВГ Официален вестник на Европейския съюз С 106/21 (1) ОВ L 166, 30.4.2004 г., стр. 1. (2) ОВ L 284, 30.10.2009 г., стр. 1.

III. Прилагане на член 87, параграф 5 от Регламент (ЕО) № 883/2004

6. Когато дадено лице подава молба за преразглеждане на пенсия за инвалидност съгласно разпоредбите на член 87, параграф 5 от Регламент (ЕО) № 883/2004, то не се подлага непременно на нов медицински преглед, при условие че информацията в досието на бенефициера може да се счита за задоволителна. Ако случаят не е такъв, съответната институция може да поиска да бъде проведен нов медицински преглед. IV. Публикуване и влизане в сила;

7. Настоящото решение се публикува в Официален вестник на Европейския съюз. То се прилага от датата на влизане в сила на Регламент (ЕО) № 987/2009.